

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

Zuzana Medřická

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Centrum školského managementu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Možnosti studia oboru Školský management v České republice
Opportunities for Studying the Field of School Management in the Czech Republic

Zuzana Medřická

Vedoucí práce: PhDr. Václav Trojan, Ph.D.
Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Školský management

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Možnosti studia oboru Školský management v České republice vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 20. července 2015

.....

podpis

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce PhDr. Václavovi Trojanovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, podnětné rady a zapůjčenou literaturu.

ANOTACE

Bakalářská práce *Možnosti studia oboru Školský management v České republice* mapuje a následně popisuje možnosti studia oboru v rámci českých vysokých škol. Autorka práce reflektuje potřebu vzdělávání řídicích pracovníků ve školství a nabízí ucelený přehled stávajících alternativ v rámci vysokoškolských akreditovaných studijních programů oboru Školský management a akreditovaných studijních programů celoživotního vzdělávání. Autorka ve výzkumné části komparuje a popisuje studijní programy včetně struktury studijních plánů. Tento výstup by mohl být východiskem pro další zkoumání obsahové náplně studijních plánů oboru Školský management.

KLÍČOVÁ SLOVA

školský management, školský manažer, Akreditační komise České republiky, akreditovaný studijní program, řádné studium, celoživotní vzdělávání, kombinované studium, bakalářské studium

ANNOTATION

The bachelor's thesis titled *Opportunities for Studying the Field of School Management in the Czech Republic* maps and subsequently describes the options to study this field at Czech universities. The author of the thesis responds to the need to educate managers in the school education sector and offers a comprehensive overview of the existing alternatives within the accredited university study programmes in the field of school management and the accredited lifelong learning study programmes. In the research part, the author compares and describes the study programmes, including the structures of the study plans. This output could be a basis for further research into the contents of the study plans for the field of school management.

KEYWORDS

school management, school manager, Accreditation Commission of the Czech Republic, accredited study programme, full-time study, lifelong learning, part-time study, bachelor's degree studies

Obsah

Úvod	7
1 Teoretická část.....	9
1.1 Vymezení pojmů.....	9
1.1.1 Školský management.....	9
1.1.2 Školský manažer.....	10
1.1.3 Akreditační komise České republiky.....	11
1.1.4 Řádné studium	12
1.1.5 Další vzdělávání	12
1.1.6 Kombinované studium.....	13
1.2 Vznik potřeby vzdělávání řídicích pedagogických pracovníků škol	14
1.3 Vznik a vývoj oboru Školský management	16
1.4 Právní normy upravující vzdělávání ředitelů škol	20
2 Výzkumná část	23
2.1 Metodologie šetření	23
2.1.1 Výzkumný vzorek	24
2.1.2 Pilotní šetření.....	24
2.2 Výzkumné šetření	27
2.2.1 Obor Školský management.....	28
2.2.1.1 Vzdělávací instituce č. 1: Univerzita Palackého v Olomouci.....	28
2.2.1.2 Vzdělávací instituce č. 2: Univerzita Karlova v Praze	31
2.2.1.3 Vzdělávací instituce č. 3: Univerzita J. E. Purkyně, Ústí nad Labem	34
2.2.2 Shodné komponenty v rámci studia oboru Školský management.....	38
2.2.3 Rozdílné komponenty v rámci studia oboru Školský management	38
2.2.4 Srovnání studijních plánů	38

2.2.5	Tematické odlišnosti jednotlivých studijních plánů	46
2.2.6	Shrnutí	47
2.2.7	Programy celoživotního vzdělávání	50
2.2.7.1	Vzdělávací instituce č. 1: Univerzita Palackého v Olomouci.....	50
2.2.7.2	Vzdělávací instituce č. 2: Univerzita Karlova v Praze	52
2.2.7.3	Vzdělávací instituce č. 3: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem	53
2.2.7.4	Vzdělávací instituce č. 4 : Masarykova univerzita v Brně.....	54
2.2.7.5	Vzdělávací instituce č. 5: Ostravská univerzita v Ostravě.....	56
2.2.8	Shrnutí	57
3	Závěr.....	60
4	Seznam použitých informačních zdrojů	62
5	Přílohy	64

Úvod

V současné době má ředitel školy a školského zařízení povinnost vyplývající ze zákona, absolvovat studium pro ředitele škol (dříve FSI). Možností jak naplnit tento požadavek je také úspěšné absolvování studijního programu oboru Školský management, které ho rovněž opravňuje vykonávat řídicí funkci ve školství. Důležitost vzdělávání řídicích pracovníků ve školství je tedy nesporná. Po prostudování zdrojů vztahujících se k možnosti získání výše uvedeného vzdělání, jsme zjistili, že v České republice chybí ucelený přehled nabídky možností studia oboru Školský management. Vzhledem k této skutečnosti se pokusíme předložit celistvý pohled na tuto oblast.

Cílem této bakalářské práce je zmapovat a následně popsat stávající nabídku studia oboru Školský management. Práce se primárně soustředí na nabídku tohoto studia v rámci českých vysokých škol. Na základě podkladů akreditační komise získaných předvýzkumem bylo zjištěno, že studium oboru Školský management nabízí pouze tři vysoké školy a to Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Univerzita Karlova v Praze a Univerzita Palackého v Olomouci. Práce se zmíní o způsobu zvyšování kvalifikace v rámci oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, kterou upravuje vyhláška č. 317/2005 Sb. Tuto možnost nabízí akreditované instituce, které jsou zřizovány právě pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Studium pro ředitele škol a školských zařízení spadá dle paragrafu 1 odst. a) vyhlášky do kategorie studia *ke splnění kvalifikačních předpokladů*. V této práci se specializujeme na oblast vzdělávání manažerů škol na vysokoškolské půdě. Z toho plyne, že zde nabídneme přehled možností diplomovaných vzdělávacích programů a akreditovaných programů celoživotního vzdělávání na vysokých školách v ČR.

V úvodních kapitolách teoretické části vymezíme základní terminologii (pojmy jako např. školský management, akreditační komise, akreditovaný studijní program atd.), legislativní zakotvení povinnosti vzdělávání řídicích pracovníků ve školství. Též přiblížíme vznik potřeby vzdělávání ředitelů škol a zaměříme se i vznik a vývoj oboru Školský management.

Metodologická část je zaměřena na výsledky podrobné analýzy relevantních dokumentů, kterými jsou seznamy akreditovaných oborů vydané akreditační komisí České

republiky a studijní plány daného oboru jednotlivých vzdělávacích institucí. Jejich následná interpretace přispěje k větší přehlednosti vzdělávacích možností ředitele škol a školských zařízení v oboru Školský management. Již z podstaty výzkumného problému vyplývá, že tato práce má pouze deskriptivní charakter.

1 Teoretická část

1.1 Vymezení pojmů

V této kapitole objasníme základní terminologii. Nezbytné je vymezení pojmů: školský management, školský manažer, funkce Akreditační komise České republiky, ale také pojmů, které spadají do oblasti vysokoškolského vzdělávání: akreditovaný studijní program, řádné studium, bakalářské studium, kombinovaná forma studia, studium pro ředitele škol a školských zařízení, studium pro vedoucí pedagogického pracovníky. Toto vymezení pojmů nám pomůže lépe se orientovat v textu bakalářské práce.

1.1.1 Školský management

Na základě prostudované literatury jsme zjistili, že definice tohoto pojmu není jednotná. Dle Průchy¹ je školský management definován jako:

- řízení a organizace školství – víceúrovňový systém řízení a organizace školství od mikroúrovně školského systému řízenou ministerstvem, přes střední úroveň, kterou představují krajské úřady až po lokální úroveň v odpovědnosti obecných úřadů,
- v užším významu rovněž jako management školy – řízení a organizace školy zahrnující plánování, vedení lidí, hodnocení rozvoje školy a další činnosti,
- též jako obor studia realizovaný v bakalářských studijních programech koncipovaných primárně pro ředitele škol a školských zařízení.

Obdržálek² rozlišuje pojmy management školství a management školy. Avšak v podrobné definici těchto významů nacházíme společné prvky s definicí školského managementu Průchy.

- Management školství je orientován na systém řízení a správy školství, který zahrnuje řízení výchovy a vzdělávání v rezortu školství, materiálních a finančních zdrojů,

¹PRŮCHA J., WALTEROVÁ E, MAREŠ J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7376-647-6.

²OBDRŽÁLEK Z., HORVÁTHOVÁ K. a kol. *Organizácia a manažment školstva*. Bratislava: Svornosť, 2004, ISBN 80-10-000221.

- management školy je součástí managementu školství, orientován na vnitřní řízení školy, za účelem její úspěšné činnosti a zahrnuje veškeré aktivity včetně zabezpečení personálních, ekonomických a materiálně-technických podmínek.

*“Pojem školský management má více významů. Jsou tak označovány řídicí procesy v systému školství, osoby řídící tyto procesy, vědní obor i studijní obor. V systému pedagogických věd je školský management hraniční disciplínou. Má svůj předmět zkoumání, pojmový aparát i výzkumné metody.”*³

Z výše uvedeného vyplývá, že budeme pracovat s Průchovým vymezením školského managementu jako studijního oboru. I přes to, že se bakalářská práce orientuje na obor školský management jako takový, je nutné porozumět tomuto pojmu v širším kontextu.

Obor Školský management umožňuje získat vzdělávání v oblasti řízení škol a školských zařízení. Studium se orientuje na získání znalostí ze základních oblastí a připraví své studenty pro výkon funkce vedoucího pracovníka ve školství. Základní náplní studia je získání dovedností v oblasti managementu, práva, ekonomie, řízení pedagogického procesu a vedení lidí. Studium školského managementu má tedy napomoci ředitelům institucí zkvalitnit jejich řídicí práci. Tento obor umožňuje také pedagogickým pracovníkům spolupodílet se na řízení školy a orientovat se v procesech, které ve škole a ve školství probíhají⁴.

1.1.2 Školský manažer

Primárně se o studium oboru nezajímá současný nebo budoucí ředitel školy, ale také všichni členové managementu školy, proto zde objasníme pojem školský manažer: „... je široce pojímaná kategorie, do níž můžeme řadit ředitele školy a jejich zástupce, vedoucí předmětových týmů, metodických sdružení či jednotlivých úseků školy. Stejně tak bychom mohli za školské manažery považovat osoby rozhodující o školách v širším kontextu – vedoucí odborů školství či rozhodující úředníky v resortu.“⁵

³ PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0676-4. str. 17

⁴ tamtéž

⁵TROJAN V. Vzdělávání řídicích pracovníků v českém školství: programy a hodnocení jejich obsahu účastníky. *ORBIS SCHOLAE*. 2011, roč. 5, č. 3, s. 107–127. ISSN 1802-4637.

1.1.3 Akreditační komise České republiky

Vzhledem k tomu, že se v bakalářské práci soustředíme na akreditované studijní programy, je důležité představit orgán Akreditační komise České republiky, jeho základní poslání a funkce.

Akreditační komise byla zřízena jako poradní orgán vlády České republiky k 1. zří 1990 nařízením vlády ČR č. 350/90 Sb.

Poslání akreditační komise

„Akreditační komise pečuje o kvalitu vysokoškolského vzdělávání a všestranně posuzuje vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost vysokých škol. K tomuto cíli zejména

- 1. hodnotí činnost vysokých škol a kvalitu akreditovaných činností a zveřejňuje výsledky hodnocení,*
- 2. posuzuje další záležitosti týkající se vysokého školství, které jí předloží ministr, a vydává k nim stanovisko.*

Akreditační komise vydává stanovisko

- 1. k žádostem o akreditaci studijních programů,*
- 2. k žádostem o oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem,*
- 3. ke zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení fakulty veřejné vysoké školy,*
- 4. k udělení státního souhlasu pro právnickou osobu, která chce působit jako soukromá vysoká škola,*
- 5. k určení typu vysoké školy.“⁶*

Akreditovaný studijní program poskytuje dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, části VIII, § 78 a § 80, vysokoškolské vzdělávání jak v rámci programů řádného studia, tak v programech celoživotního vzdělávání. Každý studijní program a studijní obor podléhá akreditaci, kterou uděluje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Není-li studijní program/obor akreditován, nelze k jeho studiu přijímat uchazeče, konat výuku,

⁶<http://www.akreditacnikomise.cz/cs/2-sekretaria-ak/227-poslani-ak.html>.

zkoušky ani přiznávat akademické tituly. Akreditace studijního programu se uděluje na dobu nejvýše deseti let s tím, že platnost akreditace lze i opakovaně prodloužit.

Řídící pracovník ve školství se může rozhodnout, zda bude studovat akreditovaný studijní program v rámci řádného studia, či programu celoživotního vzdělávání. Níže jsou nastíněny zásadní odlišnosti mezi těmito možnostmi vzdělávání⁷.

1.1.4 Řádné studium

Toto studium tvoří tři typy studia: bakalářské, magisterské a doktorské studijní programy, které jsou zakončeny státní zkouškou a absolventi získávají akademický titul. Obor Školský management je akreditován jako bakalářský studijní program, proto níže uvádíme jeho definici:

- Bakalářské studijní programy jsou koncipovány jako příprava k vykonávání povolání a také jako příprava ke studiu v navazujícím magisterském programu. Standardní doba studia činí tři až čtyři roky. Studiu bakalářského studijního programu se řádně ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je zpravidla obhajoba závěrečné bakalářské práce. Absolvent získává titul Bc. Forma studia může být prezenční a kombinovaná.

1.1.5 Další vzdělávání

Celoživotní vzdělávání je jednou z možností dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Hovoříme o profesních, nebo zájmových kurzech. Obecně se ve většině případů jedná o studijní programy za úplatu. Účastník studia po absolvování a ukončení studia závěrečnou zkouškou získává osvědčení o studiu.

Dle zákona o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb. a dle vyhlášky č. 317/2005 Sb. dalším vzdělávání pedagogických pracovníků v platném znění rozlišujeme studijní programy prostřednictvím, kterých si absolventi mohou příslušnou kvalifikaci získat, rozšířit a prohloubit. Programy se tedy dělí na tři základní skupiny:

- **Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů – obsahuje několik druhů studií. Pro naši práci je podstatné pouze vymezení Studia pro ředitele škol a**

⁷Zákon č. 111/98 Sb. o vysokých školách v platném znění.

školských zařízení (dříve Funkční studium I) je určeno pro uchazeče o funkci ředitele ve školství. Ředitel školy ho musí absolvovat nejpozději do dvou let ode dne, kdy začal funkci ředitele školy vykonávat. Jde tedy o zákonem vymezený nezbytný předpoklad pro výkon funkce ředitele školy.

- **Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů**, kam řadíme *Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky*. Tímto studiem „získává jeho absolvent znalosti a dovednosti v oblasti řízení právnické osoby vykonávající činnost školy nebo školského zařízení zejména znalosti teorie a praxe školského managementu, práva, ekonomiky, pedagogiky, psychologie, bezpečnosti a ochrany zdraví, komunikace a informačních technologií.“⁸
- **Studium k prohlubování odborné kvalifikace** - tzv. průběžné vzdělávání.

Účastník celoživotní vzdělávání nemá dle zákona o vysokých školách status studenta.

1.1.6 Kombinované studium

Bakalářské studijní programy oboru Školský management a celoživotní vzdělávání zaměřené na studium pro řídicí pracovníky ve školství se obvykle realizují kombinovanou formou studia. Tato forma studia je kombinací prezenční formy studia a distančních aktivit. Studenti, či účastníci daného vzdělávání navštěvují školu s nižší frekvencí, běžně výuka probíhá formou výuky blokové (pouze v rámci celoživotního vzdělávání). Tyto programy jsou určeny především pro zájemce o studium, kteří z různých důvodů nemohou využít formy prezenční.

⁸ Vyhláška č. 317/05 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

1.2 Vznik potřeby vzdělávání řídicích pedagogických pracovníků škol

Kalous⁹ uvádí skutečnost, že po ukončení centralizovaného řízení škol a školských zařízení vzniká potřeba vzdělávat vedoucí pracovníky ve školství. Školy se stávají samostatnými právními subjekty a ředitelé začínají nést plnou zodpovědnost za jejich činnost a ekonomickou úspěšnost. Do popředí tedy vstupuje role ředitele školy, který je nejen zástupcem školské politiky státu, ale také je představitelem školy samotné. Pro řízení školy, je tedy potřeba znalostí získaných z formalizovaného vzdělávání. Pokud je cílem našeho školského systému kvalitní škola, je nutné vychovávat školské manažery, kteří by rovněž obstáli jako manažeři jakékoli ziskové organizace.

Za účelem zjištění vhodného způsobu vzdělávání řídicích pracovníků ve školství, proběhlo v roce 2001 výzkumné šetření.¹⁰ Z tohoto šetření kromě jiného vyplynula nejefektivnější forma vzdělávání ředitelů škol a to je forma distanční: *„Je však nezbytné vymezit strukturu, funkce a role jednotlivých komponent této formy studia, studijních opor, lektorů, tutorů, diagramů distanční formy studia školského managementu, pro jejichž naplnění je třeba volit technologie vzdělávání v návaznosti na reálné potřeby mikro a makroprostředí.“*¹¹

V procesu utváření nejvhodnější formy vzdělávání řídicích pracovníků škol proběhlo další výzkumné šetření¹². Účelem tohoto šetření, které se uskutečnilo v roce 2002, bylo získání názorů na stávající formu a rozsah vzdělávání oboru školský management. Výstupem šetření měla být východiska pro vytvoření koncepce vzdělávání vedoucích pracovníků škol a školských zařízení. Odborníci z Centra školského managementu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, ověřili výsledky tohoto šetření a v návaznosti na to vytvořili rámec přípravy vzdělávání pro vedoucí pracovníky škol a školských zařízení. Dříve bylo známo toto vzdělávání jako Funkční studium I (dále FSI) a Funkční studium II (dále FSII). Absolventi FSI získávali základní informace, znalosti a dovednosti důležité pro vykonávání funkce vedoucího pracovníka. Kdežto FSII bylo

⁹ KALOUS J. a kol. *Příprava řídicích pracovníků ve školství*. Praha: Národní vzdělávací fond, 1997. ISBN 80-210-1679-5.

¹⁰ Výzkumné šetření: Profesionální kompetence řídicích pracovníků ve školství, 2001.

¹¹ SLAVÍKOVÁ L. *Systém přípravy řídicích pracovníků ve školství v kontextu nových technologií vzdělávání*. Praha: PedF UK, 2003. ISBN 80-7290-150-8, str. 49.

¹² Výzkumné šetření: Výzkum požadavků a potřeb přípravy řídicích pracovníků ve školství, 2002.

koncipováno více ve smyslu bakalářského studijního programu. Byla umožněna dostupnost funkčního studia s bakalářským studijním programem oboru školský management.¹³Zásadní rozdíl ve vzdělávání řídicích pracovníků formou FSI a FSII byl v hodinové dotaci. V rámci tzv. FSI bylo pro získání potřebné kvalifikace vedoucího pracovníka potřeba absolvovat 100 hodin výuky (včetně distančních aktivit), v rámci tzv. FSII byla hodinová dotace minimálně 350 hodin. V současné době již není v terminologii používáno pojmů Funkční studium I a Funkční studium II. Tyto pojmy byly nahrazeny názvy Studium pro ředitele škol a školských zařízení (FSI) a Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky (FSII).

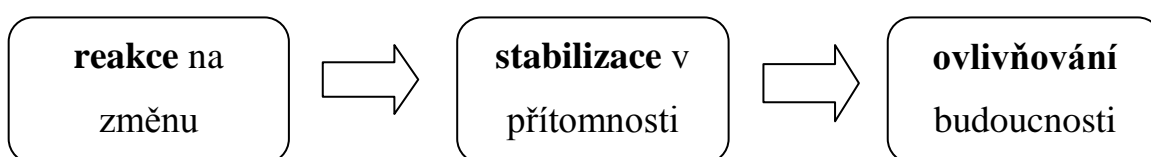
Z výše uvedeného vyplývá, že by ředitel školy měl mít manažerské vzdělání. V České republice existuje několik možností, jak potřebnou kvalifikaci pro výkon této funkce získat.

¹³SLAVÍKOVÁ L. *Systém přípravy řídicích pracovníků ve školství v kontextu nových technologií vzdělávání*. Praha: PedF UK, 2003. ISBN 80-7290-150-8.

1.3 Vznik a vývoj oboru Školský management

Školský management se jako samostatný obor začal vyvíjet v devadesátých letech minulého století. Zrod a následný vývoj oboru byl reakcí na náhlé změny z centralizovaného řízení škol k velké autonomii a právní subjektivitě škol. Vznikla potřeba vzdělávat ředitele škol, poskytnout jim dostatek znalostí a dovedností umožňující efektivní řízení škol.

Dle Trojana¹⁴ můžeme vývoj oboru Školský management vnímat ve třech časových rovinách:

„Tato první časová rovina oboru – reakce na změny situace – byla poznamenána překotným vývojem českého školství, prudkými změnami a jistou bezradností vyplývající z rychlosti prováděných změn a jejich důsledků po listopadu 1989.“¹⁵

Trojan dále uvádí, že Centrum školského managementu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze jako první zahájilo studium oboru Školský management ve formě tříletého bakalářského studijního programu v roce 1992. V té době se do studia přihlásilo 25 studentů. V prvních letech bylo studium dotované 250 hodiny výuky zaměřené primárně na ekonomiku, financování škol, právo ale také pedagogiku. Vzhledem k neustálým změnám ve společnosti i v ekonomice státu se kladl větší důraz na efektivní fungování škol jako právních subjektů, a tím také stoupala potřeba komplexnější přípravy ředitelů škol jako vrcholových manažerů, kteří mají dostatek znalostí z oblasti managementu a jsou kompetentní řídit školu jako samostatný subjekt v konkurenčním prostředí. V reakci na tyto potřeby se postupně měnila i struktura studia tříletého bakalářského programu oboru Školský management. Změna se promítla nejen do formální stránky studia s hodinou dotací 386 hodin přímé výuky, kde je předepsaná hodinová dotace

¹⁴TROJAN V. Školský management v perspektivě tří časových rovin, In *Sborník příspěvků z mezinárodní konference školského managementu* Praha: ČŠM PedF UK, 2012. s. 10 – 13, ISBN 978-80-7290-602-4.

¹⁵ tamtéž, str. 11

min. 350 hodin. Transformace proběhla i v obsahové náplni studijního programu, který již není orientován pouze na ekonomiku a právo, ale zaměřuje se také na oblasti personalistiky, vedení lidí, řízení. Nedílnou součástí se také stávají tzv. manažerské praxe, pomocí kterých si mohou posluchači ověřit získané znalosti v praxi.

Druhou etapou jak Trojan dále představuje je stabilizace v přítomnosti a zaznamenává ustálení oboru, které bylo podpořeno legislativním zakotvením povinnosti absolvovat studium k získání nezbytných vědomostí k řízení škol. V současnosti můžeme hovořit o oboru s ustálenou strukturou. Je již zcela jasně definována a šetřeními mezi studenty podpořena obsahová náplň studijních programů. Studijní programy se nespécializují pouze na „top management“ školy, či školského zařízení v podobě ředitelů škol, zástupců a vedoucích školských zařízení, rovněž se dle dr. Trojanové stávající cílovou skupinou i pracovníci na postech středního managementu školy. Dokonce vzrůstá zájem „nepedagogických“ uchazečů o studium školského managementu.

Z právních předpisů plyne, že podmínkou pro výkon funkce je absolvování akreditovaných studijních programů. Mezi které řadíme i programy krátkodobé, kde ředitelé škol a školských zařízení získávají osvědčení v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v institucích za tímto účelem zřizovaných (střediska dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků). Absolvování těchto kurzů splňuje zákonnou podmínku pro výkon funkce ředitele školy. Nicméně, jak je již uvedeno v úvodu této bakalářské práce, práce se zaměřuje na studijní programy a akreditované celoživotní studijní programy. V souvislosti s tímto si pro záměry této práce musíme studium oboru Školský management rozdělit do dvou základních skupin. Dle vysokoškolského zákona rozlišujeme možnosti získat vzdělání v řádném studiu, sem náleží bakalářské studijní programy a magisterské studijní programy, či navazující magisterské studijní programy. Absolventi řádného studia získávají akademický titul. A tím také splní podmínku pro výkon funkce ředitele školy a školského zařízení.

Celoživotní vzdělávání je další možností studia, kde účastníci po absolvování získávají osvědčení. Dle vyhlášky č. 317/2005 Sb.¹⁶ je také toto osvědčení opravňuje pro výkon funkce ředitele školy a školského zařízení.

Třetí časová rovina se soustředí na budoucnost oboru Školský management, jak bude jeho vývoj pokračovat. „*Rovinu budoucnosti je možno nazvat rovinou ovlivňování. Je třeba stále přesvědčovat decizní sféru o potřebě jistého posunu v této oblasti, pracoviště hodlá stále participovat na budování systému vzdělávání řídicích pracovníků ve školství, který se bude věnovat všem potřebným cílovým skupinám. Je žádoucí, aby základy oboru získali všichni budoucí učitelé již v průběhu svého základního studia.*“¹⁷

V současnosti je velmi diskutovaným tématem připravovaný kariérní systém.¹⁸ Pro účely této práce se soustředíme na možnou budoucnost *Kariérního systému pro ředitele a Standardu pro ředitele*. V budoucím pojetí, které úzce souvisí s přípravou ředitelů škol a školských zařízení, se navrhaný kariérní systém orientuje na růst kvality škol a změny priorit ve vedení a řízení školy. Vystává zde otázka, zdali nebude níže uvedený *Systém vzdělávání řídicích pracovníků ve školství* (Trojan), v budoucnosti zastaralý. Dále bychom se měli ptát, zda ovlivní nový kariérní systém stávající způsob vzdělávání ředitelů. Tento kariérní systém je založený na níže uvedených principech:

- „*Ředitel je především pedagogickým lídrem školy. Pedagogické vedení školy se vrátí mezi priority ředitelů, resp. vedení škol.*

- *Zájemci o práci ředitele jsou na budoucí funkci připraveni a ředitelé získají podporu od počátku své profesní dráhy.*

Existuje národní systém umožňující transparentní hodnocení uchazeče o funkci ředitele, akceptovaný zřizovateli.

- *Dojde k zavedení formativního hodnocení práce ředitele na konci adaptačního období a ke změnám hodnocení práce ředitele v průběhu jeho profesní kariéry.*

¹⁶ Vyhláška č. 317/05 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

¹⁷ TROJAN V. Školský management v perspektivě tří časových rovin, In *Sborník příspěvků z mezinárodní konference školského managementu* Praha: ČŠM PedF UK, 2012. s. 10 – 13, ISBN 978-80-7290-602-4. str. 13.

¹⁸ Kariérní systém projekt NIDV dostupné na: http://www.nidv.cz/cs/projekty/projekty-esf/karierni-system.ep/322_1629-klicova-aktivita-1----standard-ro-reditele/1/.

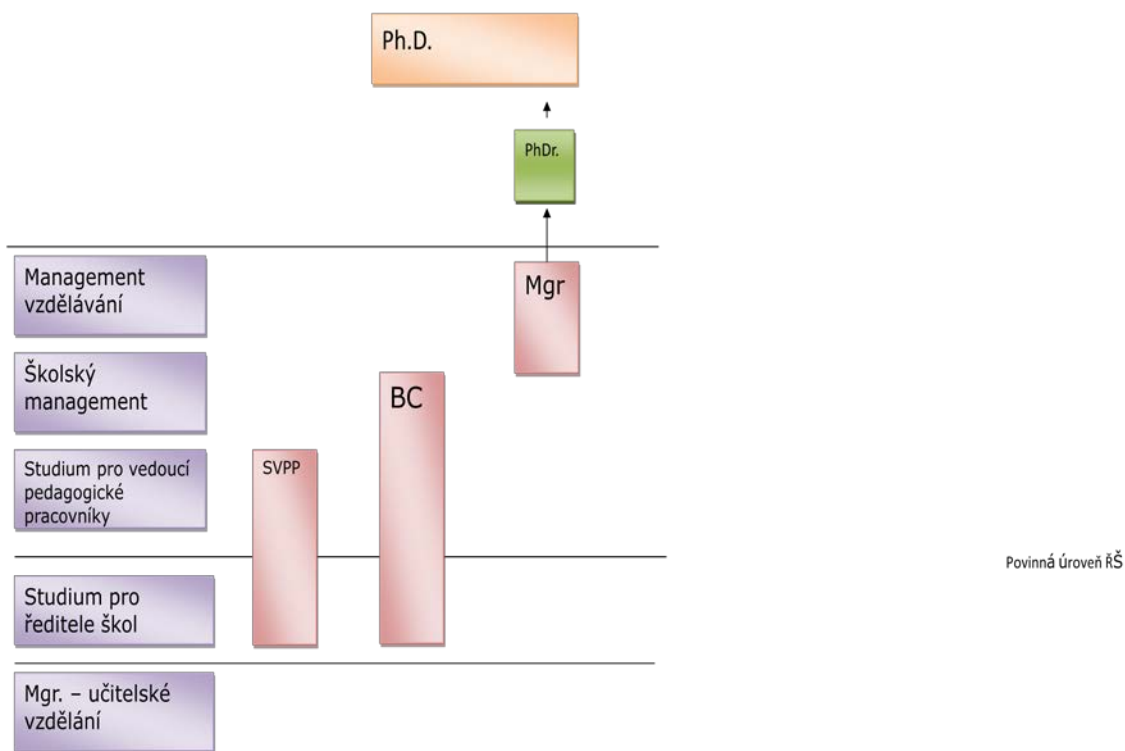
• *Existuje standard kvality práce ředitele po šesti letech od uvedení do funkce, který by měl každý ředitel naplnit.*

• *Dojde k propojení s kariérním systémem učitelů s důrazem na podporu profesního rozvoje učitelů ze strany ředitele.*

• *Ředitelé mají kvalitní podporu pro svůj profesní rozvoj: vytvoří se podmínky pro sdílení a předávání zkušeností mezi řediteli, mentoring a koučování a zapojení nej kvalitnějších ředitelů škol jako lídrů školského systému.*

• *Hodnocení ředitele je propojeno s hodnocením celé školy.“¹⁹*

System vzdělávání řídicích pracovníků v České republice (Trojan)²⁰

17. 7. 2015

1

Obrázek 1 System vzdělávání řídicích pracovníků ve školství

¹⁹ Kariérní systém projekt NIDV dostupné na: http://www.nidv.cz/cs/projekty/projekty-esf/karierni-system.ep/322_1629-klicova-aktivita-1---standard-pro-reditele/1/.

²⁰ TROJAN V. Vzdělávání řídicích pracovníků v českém školství: programy a hodnocení jejich obsahu účastníky. *ORBIS SCHOLAE*. 2011, roč. 5, č. 3, s. 107–127. ISSN 1802-4637. str. 115.

1.4 Právní normy upravující vzdělávání ředitelů škol

Zákonné zakotvení vzdělávání ředitelů škol a školských zařízení bylo v období před rokem 1989 upraveno vyhláškou 59/1985 Sb. Vyhláška ministerstva školství České socialistické republiky o odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o určení školských zařízení, ve kterých mají pedagogičtí pracovníci postavení učitele. Tato vyhláška nabyla účinnosti 1. 9. 1985 a pozbyla účinnost 26. 6. 1997 předpisem 139/1997 Sb.

Dále také vzdělávání upravovala vyhláška 61/1985 Sb. Vyhláška ministerstva školství České socialistické republiky o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, která nabyla účinnost 1. 9. 1995 a účinnost pozbyla 1. 9. 2005.

Možnost vykonávat funkci ředitele školy v současné době upravují níže uvedené právní předpisy a vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jedná se o Školský zákon 561/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů, který upravuje, kdo a za jakých podmínek může být jmenován ředitelem školy, či školského zařízení. Dále Zákon o pedagogických pracovnících 563/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů, který vymezuje konkrétní podmínky pro výkon funkce ředitele školy, či školského zařízení. Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků upravuje možnost získat kvalifikaci pro výkon funkce ředitele školy či školského zařízení v rámci Studia vedoucích pedagogických pracovníků. Zákon č. 111/98 Sb. o vysokých školách upravuje možnost získání vzdělání v rámci programů celoživotního vzdělávání.

Vzhledem k hlavnímu cíli bakalářské práce, kterým je zmapování možností vzdělávání řídicích pracovníků škol a školských zařízení v oboru Školský management, je nutné zde uvést relevantní právní předpisy a jejich konkrétní vazbu na vzdělávání potřebné pro výkon funkce ředitele školy a školského zařízení.

Vymezíme tak všechny podstatné podmínky pro výkon řídicích funkcí ve školách a školských zařízeních:

Nejdříve se zaměříme na Školský zákon 564/2004 Sb. v platném znění, který v § 166 říká, že ředitelem školské právnické osoby, ředitelem příspěvkové organizace nebo vedoucím organizační složky státu nebo její součástí může být jmenován pouze ten, kdo splňuje předpoklady pro výkon činnosti ředitele školy nebo školského zařízení stanovené zvláštním právním předpisem.

Je zde také uvedeno, za jakých podmínek je zřizovatel školy, či školského zařízení nucen odvolat vedoucího pracovníka vztahující se k nutnosti splnění podmínky potřebného vzdělání a to ve dvou případech, které právní předpis také uvádí v § 166 a to nesplnění zahájení a ukončení studia k získání odborné kvalifikace a taktéž nesplnění podmínky získání znalostí, potřebných k řízení školství studiem pro ředitele škol a školských zařízení.

Dalším nezbytným právním předpisem je Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících v platném znění, který v § 5 shrnuje předpoklady pro výkon činnosti ředitele školy a kromě jiných uvádí, že ředitelem školy může být fyzická osoba, která získala kromě praxe spočívající ve výkonu přímé pedagogické činnosti nebo v činnosti, pro kterou jsou potřebné znalosti stejného či obdobného zaměření a také v řídicí činnosti. § 5 dále upřesňuje, že ředitelem školy, může být ten, kdo kromě požadované minimální praxe, kterou zákon stanovuje, získal nejpozději do dvou let od počátku výkonu funkce ředitele školy, znalosti v oblasti řízení školství absolvováním studijního programu školský management, taktéž úspěšným zakončením programu celoživotního vzdělávání, který je zaměřen na řízení školství.

Tento právní předpis dále v § 24 vymezuje způsoby dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, které mohou probíhat jak na vysokých školách, tak v zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, ale tzv. vzdělávacích institucích, které však musí mít udělenou akreditaci Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy tomuto účelu.

Podstatné je, co říká tento právní předpis o akreditaci vzdělávacích institucí a vzdělávacích programů v § 25, kde uvádí, že ministerstvo akredituje vzdělávací instituce včetně vzdělávacích programů, vede evidenci žadatelů o akreditaci, seznam akreditovaných vzdělávacích institucí a seznam akreditovaných vzdělávacích programů.

Tyto aktualizované seznamy zveřejňuje. Ministerstvo při udělování akreditací vychází ze stanoviska akreditační komise.

Vzhledem k možnosti získání potřebných znalostí a dovedností pro výkon funkce ředitele školy či školského zařízení v rámci programů celoživotního vzdělávání uvádíme také Zákon č. 111/1998 o vysokých školách v platném znění a to konkrétně § 60, kde je v odstavcích 1 a 3 upravena možnost vysoké školy nabízet bezplatně, či za úplatu celoživotní studijní programy, které jsou zaměřené na výkon povolání. Účastníci těchto studijních programů celoživotního vzdělávání nemají status studenta.

Pokud hovoříme o programech celoživotního vzdělávání, nesmíme opomenout zmínit zákonné ukotvení možnosti získat vzdělávání pro výkon funkce ředitele školy a školského zařízení v programu Studia pro vedoucí pedagogické pracovníky, který upravuje vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. Tento právní předpis, který v § 7 odst. 1 až 3 říká, že absolvent studia pro vedoucí pedagogické pracovníky získá znalosti a dovednosti, které mu umožňují vykonávat činnosti spojené s řízením školy či školského zařízení. Znalosti nabývá především z oblasti teorie a praxe školského managementu, práva, ekonomiky, pedagogiky, psychologie, komunikace a dalších. Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky se uskutečňuje na vysoké škole s hodinovou dotací nejméně 350 vyučovacích hodin. Studium je ukončeno obhajobou závěrečné práce a závěrečnou zkouškou. Úspěšný absolvent studia získává osvědčení.

2 Výzkumná část

2.1 Metodologie šetření

Pro naplnění cílů bakalářské práce, kterým je zmapovat a popsat možnosti studia oboru Školský management, byla zvolena metoda analýzy relevantních dokumentů. Analýzu dokumentů Kozlová²¹ popisuje jako analýzu jakýchkoliv dokumentů, které nebyly vytvořeny za účelem našeho výzkumu. Obsahová analýza dokumentů je kvantitativní, objektivní analýza sdělení jakéhokoliv druhu. Do dokumentů řadíme např.: úřední statistiky, novinové články, osobní deníky, plakáty atd.

Podle personifikace (vztahu ke konkrétní osobě) je možné dokumenty dělit na:

- *osobní* - dopisy, deníky, memoáry apod.
- *neosobní* - statistiky, úřední dokumenty, komuniké, zprávy apod.

Podle statusu pramene rozlišujeme dokumenty na:

- *oficiální (úřední)* - jsou závazné, mnohdy kontrolované či jiným způsobem objektivizované. Řadíme sem zákony, vyhlášky, nařízení apod. Dále jsou to úřední statistické prameny např. statistické ročenky apod.
- *neoficiální* - mívají zpravidla vyšší míru subjektivity (např. osobní korespondence)

Podle pramene informací jsou dokumenty rozdělovány na:

- *primární (prvotní)* - bezprostřední záznam událostí situace, nálady, dojmu, názoru, chování atd. Jsou to takové prameny, které pocházejí od prvních aktérů nebo svědků jevů, které zachycují. Jsou to např. osobní dokumenty.
- *sekundární (druhotné)* - již zpracované prvotní prameny. Jsou to např. různé statistické zprávy.

Dle tohoto členění jsme pracovali s dokumenty, které mají následující atributy: jsou neosobní, oficiální (úřední) a druhotné. Použity byly oficiální seznamy akreditovaných studijních programů oboru Školský management, webové stránky vzdělávací institucí, v našem případě vysokých škol, kde jsou uvedeny podrobnosti vztahující se k danému studijnímu programu. Jedná se především o studijní plány, profil a uplatnění absolventa,

²¹ http://www.eamos.cz/amos/ksb/externi/ksb_305/2.htm

organizaci studia, charakteristiku oboru, způsob provedení přijímací zkoušky a podmínky přijímacího řízení.

2.1.1 Výzkumný vzorek

Základním souborem jsou všechny vysoké školy v České republice. Výzkumným vzorkem jsou všechny vysoké školy, které mají akreditace oboru Školský management. Výběrový soubor se shoduje s počtem škol, které poskytují vzdělávání pro řídicí pracovníky ve školství ve smyslu akreditovaných diplomovaných programů a také programů celoživotního vzdělávání.

2.1.2 Pilotní šetření

Před samotným výzkumem byla provedena pilotáž, jejímž cílem bylo zjistit, jak složité bude získat odpovídající dokumenty k jejich následné analýze. Součástí tohoto pilotního šetření byla telefonická a e-mailová komunikace se zástupci kateder jednotlivých vysokých škol a s pracovníky Akreditační komise České republiky. Výstupem pro samotný výzkum byl seznam akreditovaných studijních programů a ujištění o věrohodnosti informací uvedených na webových stránkách vysokých škol.

V první fázi pilotáže jsme se zaměřili na určení výběrového souboru. Prvním krokem bylo telefonické oslovení pracovnice Akreditační komise České republiky s žádostí o zaslání seznamu akreditovaných oborů, programů vysokých škol.

Dalším krokem bylo vyhledávání webových stránek vysokých škol, které nabízí studium oboru Školský management.

V průběhu této fáze pilotního šetření byla zjištěna eventualita získání kvalifikaci pro výkon funkce ředitele školy nebo školského zařízení formou akreditovaných celoživotních studijních programů. Z těchto důvodů se v této bakalářské práci zmiňujeme i o těchto možnostech vzdělávání.

Na základě tohoto dokumentu byl vytvořen výběrový soubor. Výběrovým souborem jsou vysoké školy, které mají akreditovaný obor Školský management a vysoké školy, které nabízejí akreditované programy celoživotního vzdělávání.

Ředitel školy, školského zařízení, resp. zájemce o tuto funkci má tedy v současné době možnost získat potřebnou kvalifikaci na vysokoškolské půdě jak studiem bakalářského studia oboru Školský management, tak také úspěšným zakončením studijního programu celoživotního vzdělávání. Oba tyto způsoby upravují právní předpisy, které podrobněji popisujeme v kapitole o legislativním zakotvení možností získání kvalifikace pro výkon řídicí funkce ve školství.

V níže uvedené tabulce jsou nastíněny rozdíly mezi studijním programem oboru Školský management a studijním programem celoživotního vzdělávání Studia pro vedoucí pedagogické pracovníky:

AKREDITOVANÉ STUDIJNÍ PROGRAMY		
	OBOR ŠKOLSKÝ MANAGEMENT	STUDIJNÍ PROGRAMY CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (SVPP)
Délka studia	3 roky	2 roky
Forma studia	Kombinovaná	Kombinovaná
Status	Student	Účastník
Výstup	Diplom	Osvědčení
Typ studia	Řádné studium	Další studium
Požadované vzdělání	Maturitní vysvědčení	Kvalifikovaný pedagogický pracovník, dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
Hodinová dotace	5400* hodin	Min. 350 hodin

*Kreditní ohodnocení kurzu vyjadřuje rozsah práce průměrného studenta, kterou musí vynaložit k absolvování kurzu, vyjádřený **v hodinách** prostřednictvím **činností**. Jeden kredit odpovídá 30 hodinám práce. Celkový počet hodin na tříletý bakalářský studijní obor je tedy 30x180=**5400 hodin**.²²

²²intranet.fsv.cuni.cz/FSVINT-1276-version1-KREDITY_FSV_UK.doc

V druhé fázi pilotáže jsme se soustředili na získání všech potřebných dokumentů – podkladů k jejich následné analýze, což jsou dle pracovníků všech pracovišť, kterých se to týká, informace umístěné na webových stránkách těchto vzdělávacích institucí.

2.2 Výzkumné šetření

Na základě pilotního šetření byl vytvořen okruh otázek, které byly pokládány zástupcům jednotlivých vzdělávacích institucí. Z časového důvodu bylo dotazování provedeno telefonicky. Zástupci vysokých škol obdrželi okruhy témat e-mailem předem, aby si mohli dohledat příslušné informace. Na základě takto získaných informací, po shromáždění a prostudování dostupných dokumentů následovala konsolidace všech zjištěných faktů. Výsledkem bylo vymezení několika základních kategorií, podle kterých můžeme popsat a upřesnit možnosti vzdělávání řídicích pracovníků v oboru Školský management. Jedná se o tyto kategorie:

- délka studia
- forma studia
- charakteristika a cíl studia oboru
- profil a uplatnění absolventa
- studijní plán
- organizace studia
- způsob provedení přijímací zkoušky
- podmínky přijetí ke studiu
- způsob ukončení studia

Přestože se jedná o jeden obor, nacházíme zde několik odlišností, které v níže uvedeném textu popíšeme. V první části jsou seřazeny vzdělávací instituce, které nabízejí obor Školský management. Údaje jsou utříděny dle výše specifikovaných kategorií. V druhé části se zaměříme na porovnání studijních plánů vysokých škol a popíšeme případné shodné a rozdílné komponenty.

2.2.1 Obor Školský management

2.2.1.1 Vzdělávací instituce č. 1: Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra sociologie a andragogiky

Typ studia: bakalářské

Délka studia: 3 roky

Forma studia: kombinovaná

Charakteristika a cíl studia oboru:

Cílem studia je poskytnutí kompetencí pro kvalifikovaný výkon koncepčních činností a řídicích funkcí ve výchovných a vzdělávacích zařízeních. Tyto kompetence mají základ v teoretických znalostech z oblastí práva, ekonomie, managementu, pedagogiky a organizačního chování a v praktických manažerských dovednostech získaných výcviky a praxí. Důraz je v průběhu studia kladen na schopnost dalšího sebevzdělávání a rozvoj získaných kompetencí.

Profil a uplatnění absolventa:

Absolvent studijního oboru Školský management má dále možnost rozšířit své kompetence v rámci navazujícího magisterské oboru Andragogika realizovaném kombinovanou formou studia.

Způsoby realizace studia:

Studium Školského managementu je akreditováno a realizováno ve dvou organizačních formách:

- kvalifikační studium pro vedoucí pedagogické pracovníky (2 roky)
- bakalářské studium (3 roky)

Studijní plán:

Předmět	Ukončení
1. ročník ZIMNÍ SEMESTR	
Řízení lidských zdrojů	Zkouška
Základní ekonomické principy	Zkouška
Základy řízení pedagogického procesu	Zkouška
Základy managementu	Zkouška
Základy práva	Zkouška
Základy psychologie	Kolokvium
1. ročník LETNÍ SEMESTR	
Pedagogická evaluace	Zkouška
Školský management	Zkouška
Finanční účetnictví	Zkouška
Základy práva soukromého	Zkouška
Psychologie v řízení školy	Kolokvium

2. ročník ZIMNÍ SEMESTR	
Základy správního práva	Zkouška
Finanční management	Zkouška
Základy práva veřejného	Zkouška
Evaluace práce učitele	Zápočet
Kurikulum a jeho tvorba	Kolokvium
Krizový management (povinně vol. předmět)	Zápočet
Projektový management (povinně vol. předmět)	Zápočet
2. ročník LETNÍ SEMESTR	
Aktuální školská politika	Zápočet

Správní akty na úseku školství	Zkouška
Strategické řízení školy	Zkouška
Financování školy a školství	Zkouška
Marketing školy	Zkouška
Základy pedagogického výzkumu	Zápočet
Metodologie zpracování bakalářské práce I	Zápočet
Prevence sociálně patologických jevů a integrace (povinně vol. předmět)	Zápočet

3. ročník ZIMNÍ SEMESTR	
Praxe	Zápočet
Alternativní školy	Zápočet
Manažerské techniky	Zkouška
Specifické oblasti v řízení školy	Zápočet
Koncepce pedagogické práce školy	Zkouška
Metodologie zpracování bakalářské práce II	Zápočet
3. ročník LETNÍ SEMESTR	
Andragogický seminář	Zápočet
Manažerská praxe	Zápočet
Kvalita řízení školy	Zápočet
Manažerské dovednosti	Zápočet
Personální činnosti	Zkouška
Povinně volitelné předměty	
Zátěžové situace	Zápočet
Aplikovaná psychologie	Zápočet
Daňová soustava	Zápočet
EU a školství	Zápočet

Kazuistický seminář – ekonomie	Zápočet
Kazuistický seminář – právo	Zápočet
Projektování vzdělávací akce	Zápočet

Podmínky přijetí ke studiu: neuvedeno

Způsob ukončení studia: Státní závěrečné zkoušky, Bc.²³

2.2.1.2 Vzdělávací instituce č. 2: Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Centrum školského managementu

Typ studia: bakalářské

Délka studia: 3 roky

Forma studia: kombinovaná

Charakteristika a cíl studia oboru:

Náplní studia jsou vědní disciplíny školského managementu (řízení pedagogického procesu, ekonomické a legislativní otázky řízení, vedení lidí, personalistika, plánování, organizování, kontrola, počítačová podpora řízení, informační systémy, popř. hraniční disciplíny související). Kromě přednášek jsou do studia zahrnuty praktické formy výuky (manažerské hry, modelové situace, kazuistiky, vypracování manažerských projektů apod.) a manažerská praxe na školách, školských zařízeních a dalších organizacích. Studium je zakončeno bakalářskou státní závěrečnou zkouškou.

Profil a uplatnění absolventa:

Absolventi jsou vysokoškolsky vzdělaní pracovníci, připravení pro výkon řídicích funkcí na úrovni nižšího, středního i vrcholového managementu ve školách, školských zařízeních, ve státní a veřejné správě ve školství. V systému vzdělávání řídicích pracovníků je podle

²³ www.upol.cz

současné právní úpravy v ČR toto studium kvalifikačním studiem pro výkon funkce ředitele ve smyslu zákona o pedagogických pracovnících a školského zákona jako předpoklad pro výkon této funkce (zákon č. 563/2004 Sb. a zákon č. 561/2004 Sb.).

Studijní plán:

Předmět	Ukončení:
1. ročník ZIMNÍ SEMESTR	
Úvod do studia školského managementu	Zápočet
Teorie a praxe školského managementu	Zkouška
Úvod do řízení pedagogického procesu	Zápočet
Řízení v praxi I	Zápočet
Výcvik v manažerských dovednostech I	Zápočet
Aktuální otázky školského managementu I	Zápočet
1. ročník LETNÍ SEMESTR	
Ekonomika vzdělávání	Zkouška
Finanční management	Zápočet
Základy práva	Zápočet
Pracovní a školské právo	Zkouška
Řízení v praxi II	Zápočet
Výcvik v manažerských dovednostech II	Zápočet
Aktuální otázky školského managementu II	Zápočet
2. ročník ZIMNÍ SEMESTR	
Řízení pedagogického procesu	Zkouška
Vedení lidí	Zkouška
Řízení v praxi III	Zápočet
Výcvik v manažerských dovednostech III	Zápočet
Selfmanagement	Zápočet
Aktuální otázky školského managementu III	Zápočet

2. ročník LETNÍ SEMESTR	
Řízení pedagogického procesu II	Zkouška
Podnikový a firemní management	Zápočet
Řízení v praxi IV	Zápočet
Seminář k závěrečné bakalářské práci I	Zápočet
Prezentační a komunikační dovednosti I	Zápočet
Výcvik v manažerských dovednostech IV	Zápočet
Aktuální otázky školského managementu IV	Zápočet
3. ročník ZIMNÍ SEMESTR	
Řízení školy v ekonomické oblasti	Zápočet
Řízení v praxi V	Zkouška
Seminář k závěrečné bakalářské práci II	Zápočet
Prezentační a komunikační dovednosti II	Zkouška
Základy metodologie výzkumu	Zápočet
Aktuální právní předpisy školského práva	Zápočet
Aktuální otázky školského managementu V	Zápočet
3. ročník LETNÍ SEMESTR	
Seminář k závěrečné bakalářské práci III	Zápočet
Seminář k závěrečné státní bakalářské zkoušce	Zápočet
Příprava zpracování závěrečné bakalářské práce	Zápočet
Aktuální otázky školského managementu VI	Zápočet

Popis přijímací zkoušky:

Písemná zkouška: max. 100 bodů

Přijímací zkouška je zaměřena na ověření úrovně obecného právního povědomí a základních znalostí z řízení a organizace vzdělávací soustavy ČR, z pedagogiky, psychologie a příbuzných disciplín s důrazem na jejich aplikaci v současném školství. Délka testu je 30 min.

Podmínky přijetí ke studiu:

- a) podání řádně vyplněné přihlášky v uvedeném termínu, včetně předepsaných součástí a příloh,
- b) dodání ověřené kopie dokladu o ukončení středního vzdělání,
- c) složení přijímací zkoušky a umístění se podle počtu dosažených bodů v pořadí předem stanoveném děkankou,
- d) uchazeč nebyl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin neslučitelný s plněním studijních povinností daného studijního programu a oboru, tuto skutečnost dokládá spolu s přihláškou ke studiu aktuálním výpisem z rejstříku trestů ne starším než 1 měsíc ke dni podání přihlášky.

Způsob ukončení studia: Státní závěrečné zkoušky, Bc.²⁴

2.2.1.3 Vzdělávací instituce č. 3: Univerzita J. E. Purkyně, Ústí nad Labem

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Typ studia: bakalářské

Délka studia: 3 roky

Forma studia: kombinovaná

Charakteristika a cíl studia oboru:

Cílem studia je vybavit studenty základními poznatky z oblasti teorie školského managementu v kontextu řízení škol v zemích EU, seznámit s právními a ekonomickými předpisy v jejich dopadech do regionálních škol ČR, poskytnout psychologický základ reflexe a sebereflexe řídicích pracovníků. Cílem je rovněž podpořit rozvoj praktických dovedností, zejména "lídrovství" a strategického a koncepčního myšlení.

²⁴ www.pedf.cuni.cz

Profil a uplatnění absolventa:

Třileté bakalářské studium školského managementu je koncipováno tak, aby absolvent byl vybaven odbornými teoretickými i praktickými znalostmi a dovednostmi, nezbytnými pro plnění role školského manažera. Absolvent studijního oboru Školský management je vybaven znalostí zákonů a právních předpisů souvisejících s výkonem funkce ředitele školy, orientuje se v zásadách finančního hospodaření a efektivního zacházení s finančními zdroji, je seznámen se zásadami vzdělávací politiky, chápe její pragmatický i filozofický rozměr. Další možnosti uplatnění a charakteristika zaměstnavatelů: Studium je vhodné pro vrcholový i střední management. Absolventi studijního oboru se mohou uplatnit jako řídicí pracovníci různých typů škol či vzdělávacích zařízení.

Studijní plán:

Předmět	Ukončení:
1. ročník ZIMNÍ SEMESTR	
Osobnostně sociální rozvoj manažera I	Zápočet
Řízení škol v zemích EU	Zkouška
Úvod do teorie managementu	Zápočet
Výcvik v manažerských dovednostech I	Zápočet
Vzdělávací politika	Zápočet
Základy práva a rodinné právo	Zápočet
1. ročník LETNÍ SEMESTR	
Ekonomika vzdělávání	Zkouška
Osobnostně sociální rozvoj manažera II	Zápočet
Pracovní právo	Zápočet
Řízení organizace	Zkouška

Strategie rozvoje školy I	Zápočet
Výcvik v manažerských dovednostech II	Zápočet
Aktuální otázky školského managementu II	Zápočet

2. ročník ZIMNÍ SEMESTR	
Finanční management školy	Zkouška
Manažerská praxe I	Zápočet
Strategie rozvoje školy II	Zápočet
Školské právo	Zkouška
Vedení lidí v organizaci I	Zkouška
2. ročník LETNÍ SEMESTR	
ICT plánování školy	Zápočet
Operační management I	Zkouška
Řízení pedagogického procesu I	Zápočet
Seminář k bakalářské práci	Zápočet
Úvod do personálního managementu	Zkouška
Vedení lidí v organizaci II	Zkouška

3. ročník ZIMNÍ SEMESTR	
Manažerská praxe II	Zápočet
Operační management II	Zkouška
Sociální klima školy a třídy	Zápočet
Třídní management	Zkouška
Využití IT v práci manažera	Zápočet

3. ročník LETNÍ SEMESTR	
Aktuální otázky školského managementu	Zkouška
Koučování v manažerské praxi	Započet
Řízení pedagogického procesu II	Zkouška
Seminář ke SZZk	Zápočet
Bakalářská práce	Zápočet

Popis přijímací zkoušky a kritéria hodnocení:

Ústní pohovor, v jehož rámci budou hodnoceny: celkové komunikační schopnosti uchazeče, schopnost adekvátní prezentace, předpoklady pro práci v daném oboru, zájem o danou problematiku, obecná orientace v požadavcích na kompetence řídicího pracovníka ve školství, a to v rámci diskuse nad relevantními tématy.

Podmínky přijetí ke studiu:

Ukončené magisterské VŠ vzdělání s pedagogickým zaměřením.

Způsob ukončení studia: Státní závěrečné zkoušky, Bc.²⁵

Dle analýzy dostupných materiálů můžeme říct, že Obor Školský management nabízejí tři univerzity, jmenovitě Univerzita Palackého v Olomouci, Univerzita Karlova v Praze a Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Pokusili jsme se najít shody a rozdíly studijních programů v nabídce těchto institucí. Porovnávali jsme charakteristiku a cíl studia oboru, profil a uplatnění absolventa, studijní plány, délku studiu, formu studia, organizaci studia, způsob přijímací zkoušky, podmínky přijetí ke studiu, způsob ukončení studia a platnost akreditace.

²⁵ www.ujep.cz

Analýza nám také ukázala, že obor nemusí bezpodmínečně nabízet pedagogická fakulta. Univerzita Palackého v Olomouci zařadila studium oboru na filozofickou fakultu, na katedru sociologie, andragogiky a kulturní antropologie. Další dvě univerzity nabízejí možnost studia na pedagogických fakultách. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně na katedře Pedagogiky jako jeden z oborů. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze nabízí studium na samostatném pracovišti – katedře Centrum školského managementu. Toto pracoviště je výhradně zaměřeno na studium managementu školy, s tím, že jako jediné nabízí možnost pokračovat ve studiu v navazujícím magisterském programu Management vzdělávání.

2.2.2 Shodné komponenty v rámci studia oboru Školský management

Jednoznačnou shodu nacházíme u všech třech možností studia oboru a to v těchto prvcích:

- ve stupni získané kvalifikace (typu studia): bakalářský stupeň,
- v době trvání, která je podmíněná stupněm kvalifikace: tři roky,
- a ve formě studia oboru: kombinovaná forma,
- také ve způsobu ukončení studia: státní závěrečná zkouška.

2.2.3 Rozdílné komponenty v rámci studia oboru Školský management

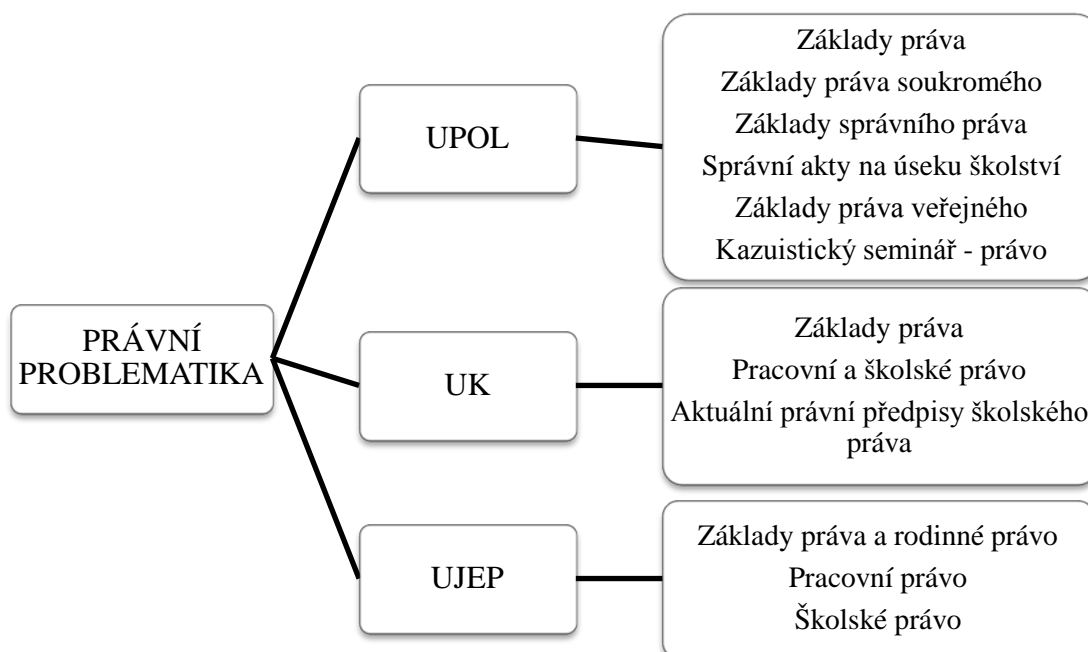
Nepodstatné rozdíly najdeme v obsahu textu popisujícího profil absolventa, obor a jeho cíle. V podstatě jde pouze o lingvistické odlišnosti popisující profil a zaměření oboru.

Podstatné odlišnosti mezi jednotlivými studijními programy najdeme převážně ve způsobu přijímacích zkoušek, podmínkách přijetí a obsahové, hlavně předmětové struktuře jednotlivých studijních plánů.

2.2.4 Srovnání studijních plánů

Studijní plány výše popsaných vysokých škol vykazují, jak určité podobnosti, tak i jisté tematické odlišnosti. Nyní bychom se tedy zaměřili na srovnání studijních plánů v jednotlivých tematických oblastech.

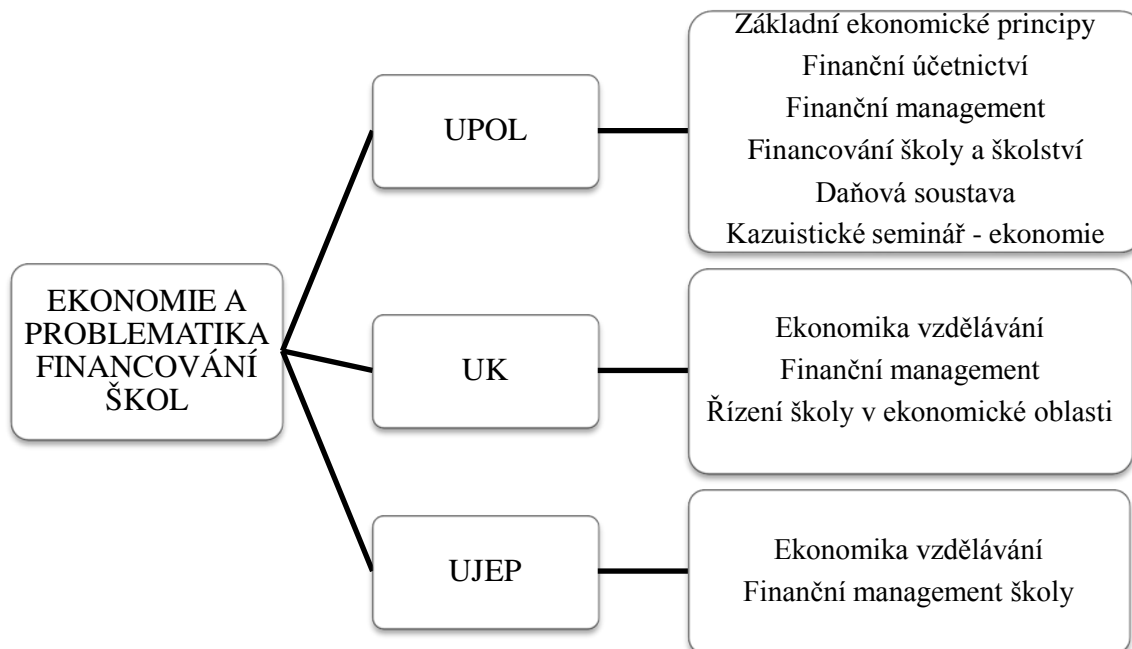
• Schéma č. 1 - oblast zaměřená na PRÁVNÍ PROBLEMATIKU

Výše uvedené schéma nabízí strukturovaný přehled náplně studijních plánů v oblasti právní problematiky. Z uvedeného schématu je patrné, že se všechny studijní plány soustředí na základy práva. Kromě studijního plánu Univerzity Palackého mají další dva studijní plány společné vyučované předměty zaměřené na školské a pracovní právo. Přičemž ve studijním plánu Univerzity J. E. Purkyně ještě nacházíme také *Rodinné právo*. Univerzita Palackého ve svém studijním plánu kromě *Základů práva*, které je společným znakem ve všech třech případech, vyučuje také *Základy práva soukromého, veřejného, správního* a *Správní akty na úseku školství* a také *Kazuistický seminář - právo*. Ve studijním plánu Univerzity Karlovy ještě nacházíme předmět zaměřen na aktuální právní předpisy školského práva, což studentům zajišťuje aktuálnost informací před ukončením studia.

Můžeme tedy říct, že právní problematika je u všech studijních plánů vzdělávacích institucí obdobná.

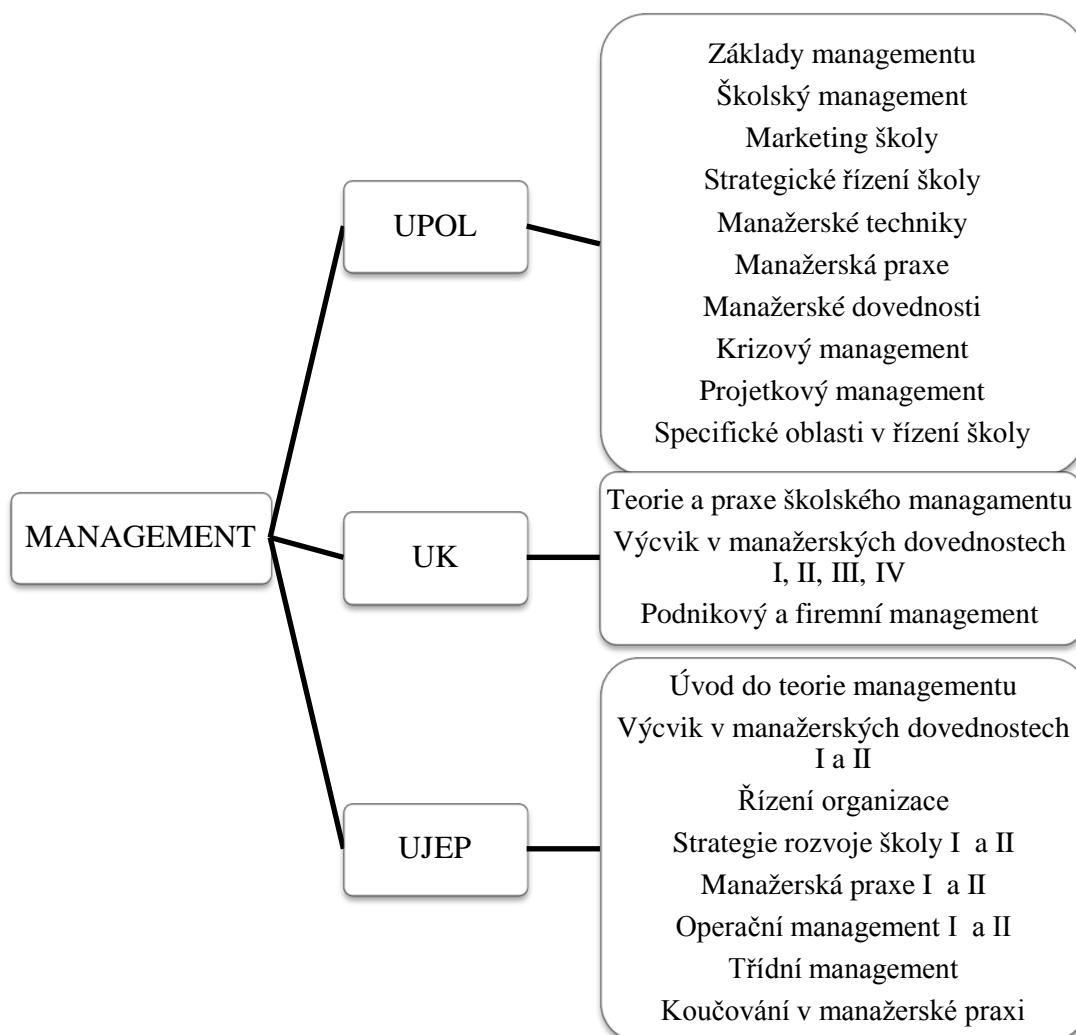
- Schéma č. 2 – oblast zaměřená na EKONOMII A PROBLEMATIKU FINANCOVÁNÍ ŠKOL:

Tak jak je patrné z předchozího schématu popisujícího strukturu právní problematiky, je zřejmé, že i v oblasti zaměřené na ekonomiku a finanční problematiku mají všechny tři studijní plány jisté podobnosti. Každý z komparovaných studijních plánů v oblasti ekonomiky a financování škol obsahuje předmět *Finanční management*. Dalším společným předmětem, který nacházíme v plánech Univerzity Karlovy a Univerzity J. E. Purkyně je *Ekonomika vzdělávání*. Ve studijním plánu Univerzity Palackého nacházíme předměty zaměřené na *Základní ekonomické principy*, *Finanční účetnictví a Financování školy a školství*. Ve studijním plánu také najdeme povinně volitelný předmět *Kazuistický seminář – ekonomie* a také samostatně zaměřený předmět k objasnění problematiky daní *Daňová soustava*.

Ze stávajícího srovnání můžeme konstatovat, že se ve většině případů jedná o lingvistické rozdíly v pojmenování vyučovaných předmětů. Předpokládáme, že témata jako jsou základy finančního managementu, či účetnictví najdeme v obsahové náplni vyučovaných předmětů, které to ve svém názvu přesně neuvádí. Studijní plán Univerzity Palackého se více specializuje na daňovou problematiku.

• Schéma č. 3 – oblast zaměřená na MANAGEMENT

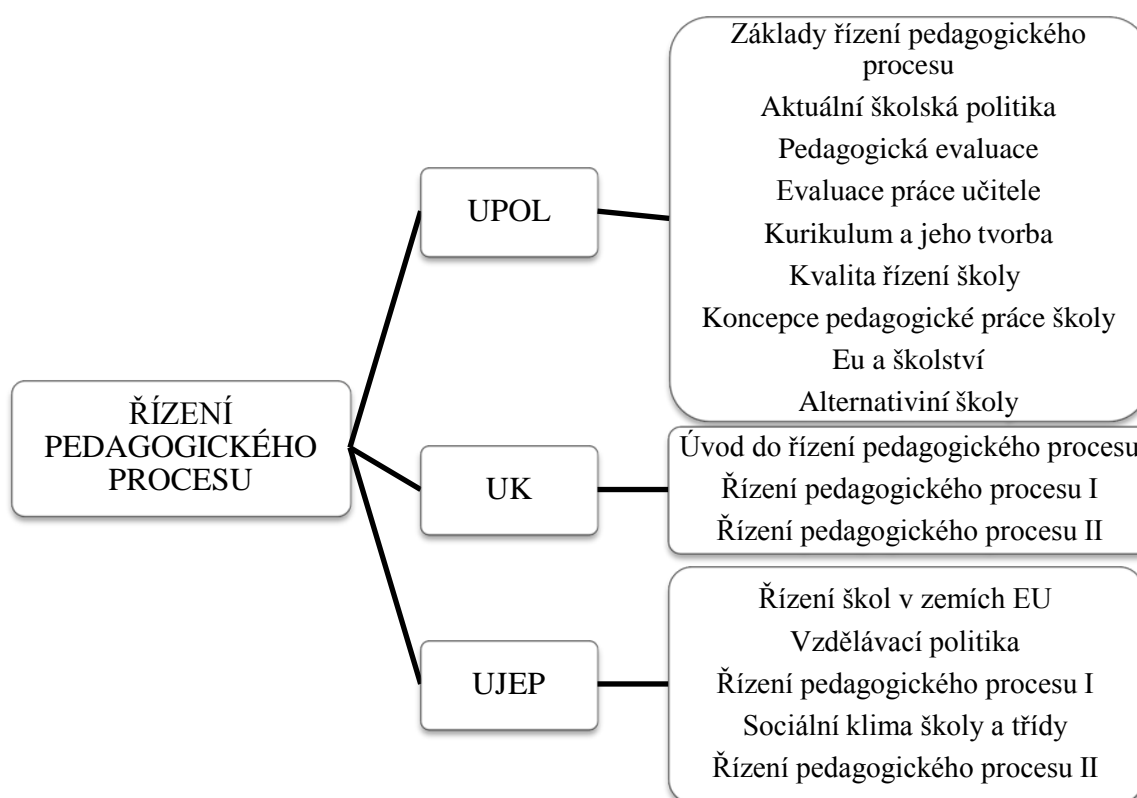

Další z oblastí, která je ve všech třech studijních plánech zastoupena, je oblast orientovaná na problematiku managementu. Ve výše uvedeném strukturovaném přehledu orientovaném na problematiku managementu nacházíme společné znaky (předměty), které můžeme rozdělit do třech kategorií s obdobnou specializací. Do jedné kategorie můžeme tedy zařadit všechny předměty, jejichž společným jmenovatelem je management: *Základy managementu*, *Školský management*, *Teorie a praxe školského managementu*, *Podnikový a firemní management*, *Úvod do teorie managementu*, *Operační management I, II* a *Třídní management*. Na management třídy se však orientuje pouze studijní plán Univerzity J. E. Purkyně. Předměty *Projektový management* a *Krizový management* najdeme pouze ve studijním plánu Univerzity Palackého. Do další kategorie se společnou orientací řadíme

předměty jako *Marketing školy, Strategické řízení školy, Řízení organizace, Strategie rozvoje školy I a II a Specifické oblasti v řízení školy*. Společným znakem u další kategorie je orientace na získávání praktických znalostí a dovedností z oblasti managementu. Do této kategorie patří předměty jako *Manažerské techniky, Manažerská praxe, Manažerské dovednosti, Výcvik v manažerských dovednostech I až IV, Koučování v manažerské praxi*. Zde můžeme konstatovat vysokou míru shody dokonce i v názvech předmětů, jakými jsou *Manažerská praxe, Manažerské dovednosti (Výcvik manažerských dovedností, Koučování v manažerské praxi)* Nacházíme zde shodu nejen v názvech předmětů, ale i v jejich obsahu.

Z výše uvedeného lze konstatovat, že v oblasti zaměřené na management je míra shody signifikantní.

- **Schéma č. 4 – oblast zaměřená na ŘÍZENÍ PEDAGOGICKÉHO PROCESU**

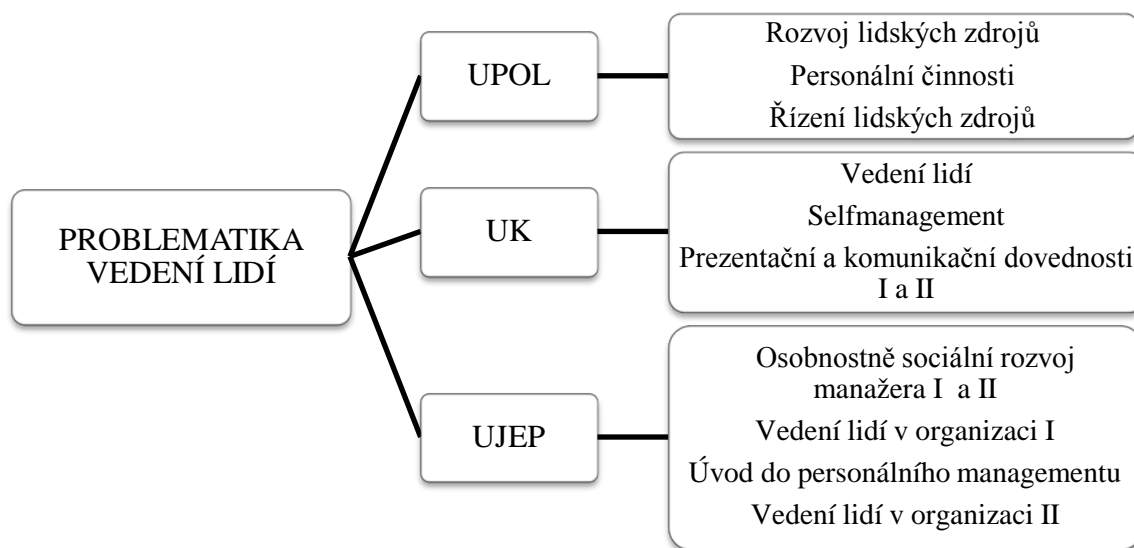

Problematika řízení pedagogického procesu je značně rozsáhlá. Schéma uvedené výše naznačuje, že do této disciplíny nepatří výlučně jen řízení pedagogického procesu,

jako takového. Záběr dané oblasti je výrazně širší. Shodu shledáváme ve všech studijních plánech u předmětů zaměřených na řízení pedagogického procesu, které jsou v průběhu studia rozděleny na *Řízení pedagogického procesu I a II* (jednoznačná shoda nalezena ve studijních plánech Univerzity J.E. Purkyně a Univerzity Karlovy). Další shodu pozorujeme v zaměření předmětů *Základy řízení pedagogického procesu* (Univerzita Palackého) a *Úvod do řízení pedagogického procesu* (Univerzita Karlova v Praze). Dle výše uvedeného schématu lze poukázat na větší diferenciaci studijního plánu této disciplíny. Především ve studijním plánu Univerzity Palackého. Větší rozložení také najdeme ve studijním plánu Univerzity J. E. Purkyně. V těchto plánech nacházíme předměty, které v rámci studijního plánu Univerzity Karlovy nejsou. Patří sem následující: *Aktuální školská politika, Pedagogická evaluace, Evaluace práce učitele, Kurikulum a jeho tvorba, Kvalita řízení školy, Koncepce pedagogické práce školy, Řízení škol v zemích EU, Vzdělávací politika, Sociální klima školy a třídy, EU a školství a Alternativní školy*. Ve studijním plánu oboru Univerzity Karlovy nejsou tyto složky samostatně zastoupené jako vyučované předměty, ovšem daná problematika je součástí disciplíny *Řízení pedagogického procesu*.

V uvedené komparaci nacházíme různost struktury studijních plánů zaměřených na problematiku řízení pedagogického procesu. Stěžejním rozdílem je rozvržení dané problematiky do více komponentů (jednotlivých předmětů, které jsou součástí této disciplíny) zejména ve studijním plánu Univerzity Palackého.

- Schéma č. 5 – oblast zaměřená na VEDENÍ LIDÍ

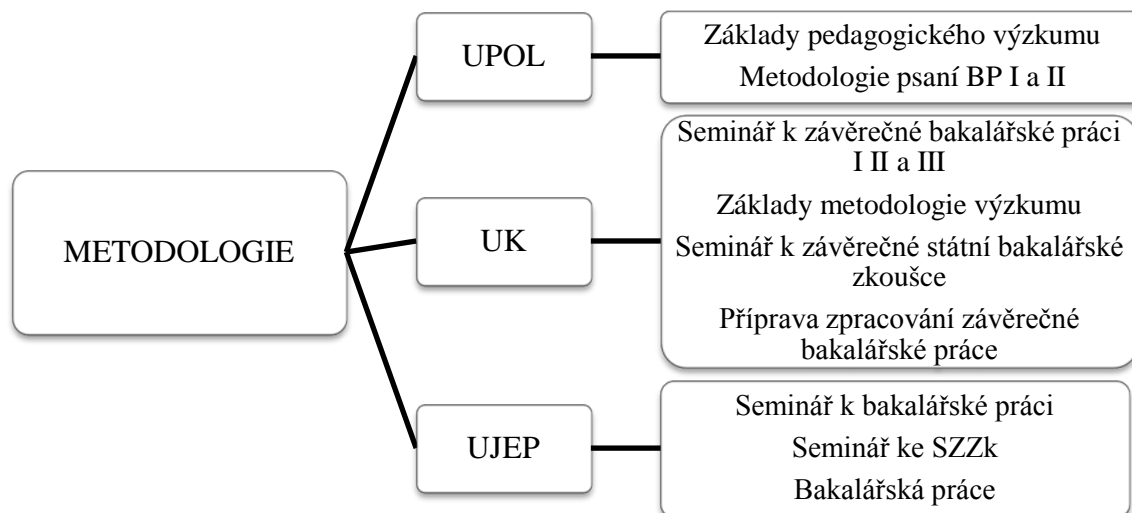

Ve studijních plánech komparovaných vzdělávacích institucí v oblasti vedení lidí nacházíme analogii u předmětu *Vedení lidí* (Univerzita Karlova) a *Vedení lidí v organizaci I a II* (Univerzita J. E. Purkyně). Dalším společným znakem, který můžeme pojmenovat je zaměření vyučovaných předmětů na osobnostní rozvoj manažera, konkrétně předměty *Selfmanagement* (Univerzita Karlova) a *Osobnostně sociální rozvoj manažera I a II* (Univerzita J. E. Purkyně). U předmětů *Personální činnosti* (Univerzita Palackého) a *Úvod do personálního managementu* (Univerzita J. E. Purkyně) rovněž zjišťujeme podobnost. V tomto případě, však můžeme konstatovat, že *Personální management* je nadřazen předmětu *Personální činnosti*, a to v jeho komplexnějším pojetí. Univerzita Palackého se ve svém studijním plánu oboru Školský management, v problematice vedení lidí soustředí na již zmiňované personální činnosti a na rozvoj a řízení lidských zdrojů. Do studijního plánu oboru Univerzity Karlovy patří předmět specializovaný na získávání praktických dovedností, který absolventům studia umožňuje zvládat situace vyžadující znalosti komunikačních a prezentačních technik.

Z výše uvedeného srovnání studijních plánů plyne, že v současné koncepci problematiky vedení lidí nacházíme, jak analogie vyučovaných předmětů (*Vedení lidí*, *Personální management*, předměty zaměřené na osobnostní vývoj manažera – *Selfmanagement* a *Osobnostně sociální rozvoj*), tak specifikum ve studijním plánu oboru

Školský management Univerzity Karlovy, který se zaměřuje i na získání praktické znalosti v oblasti komunikace a prezentace.

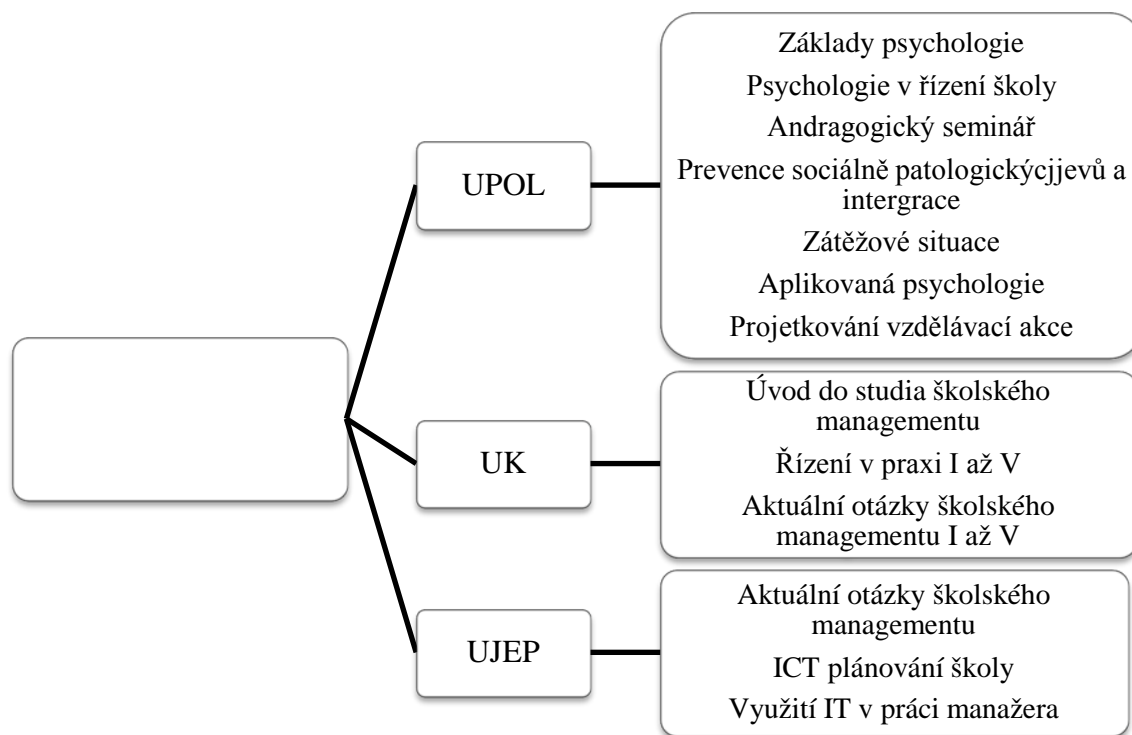
- **Schéma č. 6 – oblast zaměřená na METODOLOGII**

V tomto porovnání můžeme pouze konstatovat shodu u všech komparovaných plánů. Společným jmenovatelem jsou předměty věnující se tvorbě bakalářské práce. Jedná se o semináře k bakalářské práci (Univerzita Karlova, Univerzita J. E. Purkyně), či o metodologii psaní bakalářské práce I a II (Univerzita Palackého). Kongruenci také nacházíme ve studijních plánech Univerzity Karlovy a Univerzity Palackého v předmětech *Metodologie pedagogického výzkumu a Základech metodologického výzkumu*. Nelze také opomenout Seminář ke státní závěrečné zkoušce, který je součástí studijního plánu Univerzity Karlovy a Univerzity J. E. Purkyně.

Je zjevné, že k úspěšnému ukončení studia je dle srovnávaných studijních plánů příkládán eminentní důraz, který pochopitelně vyplývá z podstaty studia. Společné prvky nacházíme ve všech studijních plánech. Ve skladbě studijního plánu oboru Školský management Univerzity Karlovy nacházíme větší zastoupení předmětů zaměřených na ukončení studia, a to *Seminář k závěrečné bakalářské práci I, II a III, Základy metodologie výzkumu a Seminář k závěrečné státní bakalářské zkoušce*.

2.2.5 Tematické odlišnosti jednotlivých studijních plánů

Výše uvedené schéma nabízí přehled všech odlišností, které jsme v porovnávaných studijních plánech našli. Ve studijním plánu Univerzity Palackého se nachází předměty *Základy psychologie*, *Psychologie v řízení školy* a povinně volitelný předmět *Aplikovaná psychologie*, z čehož pro absolventy vyplývá obsáhlejší znalost této disciplíny. Univerzita Karlova ve svém studijním plánu oboru zařazuje předmět *Řízení v praxi I až V*, hlavní náplní jsou tzv. manažerské praxe. Tento předmět je vázán ke všem vyučovaným disciplínám, právu, finančnímu managementu a ekonomii, řízení pedagogického procesu a samozřejmě vedení lidí. Předmět je zaměřen na propojení teoretických poznatků s praxí se zaměřením na obsah předmětu. Každý posluchač absolvuje v rámci předmětu *Řízení v praxi I až V* manažerské setkání na školách, školských zařízeních a dalších pracovištích svých spolužáků. Předmět je v prezenční i distanční formě zaměřen na získání orientace, praktické dovednosti v disciplíně, ke které se v daném úseku studia váže. Cílem předmětu je vytvářet u studentů kompetence v odpovídající oblasti profesionálního řízení školy a formou vzájemného pozorování získat řadu zkušeností, nových kontaktů a dosáhnout toho, aby se v praxi seznámili s co nejširším spektrem škol a školských zařízení naší vzdělávací

soustavy.²⁶ Dalším vyučovaným předmětem, který má kromě Univerzity Karlovy ve studijním plánu i Univerzita J. E. Purkyně, v menším rozsahu, jsou *Aktuální otázky školského managementu I až V* (Univerzita Karlova). Tento předmět reflektuje současnou problematiku v oblasti školského managementu, vzdělávací politiky a školství. Další odlišností, kterou ve struktuře studijního plánu Univerzity J. E. Purkyně nacházíme, jsou předměty *ICT plánování školy* a *Využití IT v práci manažera*. Zařazení témat týkajících se ICT do samostatně vyučovaných předmětů poskytuje lepší orientaci v této oblasti pro absolventy studia. Ve studijním plánu Univerzity Palackého nacházíme další předměty, které nejsou součástí ani jednoho z komparovaných plánů. Semináře jako *Prevence sociálně patologických jevů*, *Zátěžové situace*, *Andragogický seminář* a seminář zaměřený na zvládnutí praktické přípravy vzdělávací akce rozšiřují oblast vědomostí a znalostí absolventa tohoto konkrétního studijního programu oboru Školský management.

2.2.6 Shrnutí

Cílem výše uvedené analýzy byla komparace a následné shrnutí shodných a rozdílných prvků v rámci studijních programů vzdělávacích institucí nabízejících vysokoškolské studium oboru Školský management. Dle zjištění jsme analyzovali studijní programy oboru Školský management třech vysokých škol Univerzity Palackého v Olomouci, Univerzity Karlovy v Praze a Univerzity J. E. Purkyně. Výsledkem tohoto rozboru je zjištění shod a rozdílů v těchto programech.

Jednoznačná shoda je ve všech třech možnostech studia oboru určena stupněm získané kvalifikace, kterým je stupeň bakalářský, standardní dobou trvání studia - třemi roky, kombinovanou formou studia a taktéž způsobem ukončení studia, kterým je státní závěrečná zkouška.

Rozdílné komponenty je možno roztrždit dle míry difference na podružené rozdíly, u kterých jde pouze o lingvistické odlišnosti popisující profil a zaměření oboru a jeho cíle. A na hlavní rozdíly, které nacházíme ve způsobu přijímacích zkoušek, podmínek přijetí a zejména v předmětové struktuře jednotlivých studijních plánů. Společným znakem všech

²⁶ <https://is.cuni.cz/studium/predmety>

komparovaných studijních plánů je předmětová struktura, která vychází z pěti základních disciplín. Součástí všech studijních plánů je problematika zaměřená na právo, ekonomiku a finanční management, management, řízení pedagogického procesu a vedení lidí. Shodu nacházíme také v problematice metodologie vztahující se ke kvalifikační práci, kterou je v tomto případě závěrečná bakalářská práce. Předmětová struktura je v rámci právní problematiky obdobná. V oblasti ekonomie a finančního managementu je předmětová struktura bez výraznějších rozdílů a můžeme konstatovat, že jde pouze o názvoslovné odchylky v pojmenování vyučovaných předmětů. Výrazněji se profiluje studijní plán Univerzity Palackého, kde je jeho součástí předmět pokrývající problematiku daňové soustavy a seminář zaměřený na případové studie v oblasti ekonomie. Předmětová struktura studijních plánů vykazuje v oblasti zaměřené na management významnou shodu. O shodě nemůžeme hovořit v případě předmětové struktury disciplíny řízení pedagogického procesu. Zásadním rozdílem je větší rozložení problematiky dané disciplíny do více komponentů (jednotlivých předmětů) zvláště ve studijním plánu Univerzity Palackého. V předmětové struktuře oblasti vedení lidí nacházíme jak analogii vyučovaných předmětů, tak specifikum ve studijním plánu Univerzity Karlovy, kterým je předmět zaměřený na získávání praktickým dovedností v oblasti komunikace a prezentace.

Posledním, ale o to důležitějším zjištěním byla identifikace odlišností v předmětové struktuře všech studijních plánů. Těmito tematickými odlišnostmi se každý studijní program oboru určitým způsobem vymezuje. Studijní program Univerzity Palackého nabízí přidanou hodnotu v podobě základních informací z oblasti psychologie, andragogiky a prevence sociálně patologických jevů. Ve studijním programu Univerzity Karlovy nacházíme mnohem více možností propojení teoretických znalostí a praktických zkušeností. Na zvládnutí problematiky ICT se koncentruje studijní program Univerzity J. E. Purkyně. Aktuální dění v daném období reflektuje předmět *Aktuální otázky v oblasti školského managementu*, který je součástí studijních plánů Univerzity Karlovy a Univerzity J. E. Purkyně.

Lze tedy konstatovat, že ačkoliv popisujeme stejný obor Školský management, jako jednu z možností získání potřebné kvalifikace pro výkon funkce ředitele školy, či

školského zařízení, nacházíme nejen shody, ale také významné rozdíly v pojetí tohoto oboru každé vzdělávací instituce.

2.2.7 Programy celoživotního vzdělávání

Na základě údajů získaných provedenou pilotáží a zjištění, že studium oboru Školský management je jednou z možností získání potřebné kvalifikace pro výkon funkce ředitele školy, zařazujeme do obsahu této bakalářské práce přehled akreditovaných celoživotních studijních programů. Tuto možnost mimo jiné poskytují vzdělávací instituce, které rovněž nabízejí studium oboru Školský management. Hovoříme o Univerzitě Palackého v Olomouci, Univerzitě Karlově v Praze a o Univerzitě J. E. Purkyně. Dalšími vysokými školami, které nabízejí studijní program celoživotního vzdělávání Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky, jsou Masarykova Univerzita v Brně a Ostravská Univerzita v Ostravě.

Pro snadnější orientaci jsou informace seřazeny dle těchto kategorií:

- vzdělávací instituce
- typ studia
- délka studia
- forma studia
- poplatek
- charakteristika a cíl studia
- organizace studia
- studijní plán
- požadavky k přijetí ke studiu
- způsob ukončení studia
- doklad o absolvování.

2.2.7.1 Vzdělávací instituce č. 1: Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Typ studia: Studium pro vedoucí pedagogického pracovníky (studium podle § 7 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů)

Délka studia: 2 roky

Forma studia: kombinovaná

Poplatek: první rok studia 13. 870,- Kč, druhý rok studia 16.410,- Kč

Charakteristika a cíl studia: cílem studia je získání odborné kvalifikace vedoucího pedagogického pracovníka.

Organizace studia: kombinace prezenčního 2krát za měsíc (pátek nebo sobota) přibližně a distančního studia s využitím on-line nebo off-line aktivit prostřednictvím webových stránek, proto je nezbytné, aby účastníci programu CŽV měli přístup k počítači s připojením k internetu.

Studijní plán:

Vzdělávací moduly

Teorie a praxe školského managementu

Pojetí managementu, Rozhodování, Organizování, Kontrolování, Manažerská etika, Organizační kultura, Moderní management

Právo

Základy práva, Správní právo ve škole, Pracovní právo, Odměňování, Školský zákon a zákon o pedagogických pracovnících, Základy teorie práva

Ekonomika a finanční management

Právní předpisy při financování škol, Zdroje financování škol, Kompetence zřizovatele při financování škol, Rozpočet školy (a jejích součástí), Právní rámec, Fondy a příspěvkové organizace, Účetnictví, Mzdy, Doplnková a jiná činnost, Kontrola

Řízení pedagogického procesu

Role a funkce ředitele školy při řízení pedagogického procesu, Řízení školy a pedagogického procesu v podmínkách EU, Strategické plánování, Rámcové a školní vzdělávací programy, Koncepce pedagogické práce školy, Klima školy, Evaluace a sebeevaluace školy.

Vedení lidí

Vůdcovství („leadership“), Management a motivace pracovní činnosti, Personální management a rozvoj lidských zdrojů, Manažer a jeho životní dráha.

Požadavky k přijetí ke studiu: správně vyplněná a podaná elektronická nebo písemná přihláška ověřená kopie dokladů o získání odborné kvalifikace, strukturovaný životopis, zaplacení administrativního poplatku ve výši 300,- Kč. V případě, že uchazeč dosud není ve funkci vedoucího pedagogického pracovníka, zajistí si komplexní přístup k agendě (administrativní, řídicí a ekonomické) pedagogického zařízení.

Způsob ukončení studia: závěrečná zkouška včetně obhajoby závěrečné práce.

Doklad o absolvování: osvědčení o absolvování studia podle § 7 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.²⁷

2.2.7.2 Vzdělávací instituce č. 2: Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Centrum školského managementu

Typ studia: Studium pro vedoucí pedagogického pracovníky (studium podle § 7 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů)

Délka studia: 2 roky

Forma studia: kombinovaná

Poplatek: 6. 000,- Kč/modul

Charakteristika a cíl studia: studium je zaměřeno na získání znalostí a dovedností v oblasti řízení škol a školských zařízení. Vzdělávací program se skládá z 5 modulů. Každý modul obsahuje přímou výuku (přednášky, semináře), manažerskou praxi, zejména ve školách a školských zařízeních, on-line aktivity a samostudium.

²⁷ www.upol.cz

Profil a uplatnění absolventa: získání odborné kvalifikace vedoucího pedagogického pracovníka.

Organizace studia: studium je organizačně členěno do 4 semestrů. Celý vzdělávací program je realizován v průběhu cca 2 let. Moduly jsou přednášeny postupně. Každý modul trvá maximálně 4 měsíce, výuka probíhá obvykle jednou za měsíc, a to vždy ve středu. V rámci modulu absolvují posluchači 160 hodin přímé prezenční výuky, 102 hodin přímé distanční a 100 hodin manažerské praxe (předmět Řízení v praxi). Celkový počet vzdělávacích aktivit představuje 362 hodin.

Studijní plán:

Vzdělávací moduly

Teorie a praxe školského managementu

Právo

Ekonomika a finanční management

Řízení pedagogického procesu

Vedení lidí

Požadavky k přijetí ke studiu: kritéria výběru účastníků se řídí zákonem č. 561/2004 Sb. a č. 563/2004 Sb.

Způsob ukončení studia: závěrečná zkouška včetně obhajoby závěrečné práce.²⁸

Doklad o absolvování: osvědčení o absolvování studia podle § 7 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.²⁹

2.2.7.3 Vzdělávací instituce č. 3: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Pedagogická fakulta

Centrum celoživotního vzdělávání

Typ studia: profesní studium

²⁸ www.pedf.cuni.cz

²⁹ www.ujep.cz

Délka studia: 4 semestry (2 roky)

Forma studia: kombinovaná

Poplatek: 6. 000,- Kč/semestr

Charakteristika a cíl studia: cílem programu je připravit účastníky po stránce teoretické i praktické na činnosti spojené s managementem škol.

Organizace studia: neuvedeno

Studijní plán: studijní plán je zaměřen na vzdělávací politiku a řízení školství u nás a v zemích EU, na legislativně právní problematiku, na teorii a praxi managementu, na otázky personálního managementu a vedení lidí v organizaci, na ekonomickou dimenzi řízení školy, plánování, řízení a hodnocení pedagogického procesu. Zařazeny jsou předměty zaměřené na výcvik manažerských dovedností a manažerská praxe.

Požadavky k přijetí ke studiu: ukončená vysoká škola (magisterského typu) pedagogického směru, nebo jiná VŠ a absolvování SPV (dříve DPS).

Způsob ukončení studia: závěrečná zkouška včetně obhajoby závěrečné práce.

Doklad o absolvování: osvědčení o absolvování celoživotního vzdělávání podle jeho odborného zaměření.

Poznámka: *Jedná se o tzv. souběh, který je realizován následovně: 2 roky v CCV (pokrývá výuku prvních dvou ročníků), poté přestup do graduálního studia a dostudování Bc.*

2.2.7.4 Vzdělávací instituce č. 4 : Masarykova univerzita v Brně

Filozofická fakulta

Ústav pedagogických věd

Typ studia: Studium pro vedoucí pedagogického pracovníky (studium podle § 7 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů)

Délka studia: 2 roky

Forma studia: kombinovaná

Poplatek: neuveden

Charakteristika a cíl studia: specializační studium pro vedoucí pedagogické pracovníky je zaměřeno na hlavní aspekty řízení a vedení škol. Vychází z širšího rámce managementu a pedagogických disciplín, a vedle pedagogicko-organizační, školsko-politické a psychologické stránky řízení je v něm věnována pozornost i ekonomickým a právním aspektům řízení škol a školství, a to v teoretické i praktické rovině. Vyučujícími jsou interní i externí učitelé Ústavu pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Profil a uplatnění absolventa: získání odborné kvalifikace vedoucího pedagogického pracovníka.

Organizace studia: studium je rozloženo do 4 semestrů studia, celkový rozsah výuky je 350 hodin, z toho 100 hodin praxí. Výuka je organizována formou pravidelných konzultací, které se budou konat v pátek (frekvence asi 1x za 14 dnů v rozsahu 8 vyučovacích hodin.

Studijní plán:

Vzdělávací moduly

Teorie a praxe školského managementu

Hlavní témata modulu: pojetí managementu, rozhodování, organizování, kontrolování, manažerská etika, organizační kultura, management v podmínkách organizace.

Právo

Hlavní témata modulu: základy práva, správní právo ve škole, pracovní právo, odměňování, školský zákon, zákonem o pedagogických pracovnících, základy teorie práva.

Ekonomika a finanční management

Hlavní témata modulu: právní předpisy, zdroje financování, kompetence zřizovatele, rozpočet školy, fondy a příspěvkově organizace, účetnictví, mzdy, finanční kontrola.

Řízení pedagogického procesu

Hlavní témata modulu: role a funkce ředitele školy při řízení pedagogického procesu, řízení školy a pedagogického procesu v podmínkách EU, strategické plánování, rámcové a školní vzdělávací programy, koncepce pedagogické práce školy, klima školy, evaluace a sebeevaluace školy.

Vedení lidí

Hlavní témata modulu: manažerské styly vedení lidí, motivace pracovní činnosti, rozvoj lidských zdrojů, životní dráha manažera.

Požadavky k přijetí ke studiu: neuvedeno

Způsob ukončení studia: ústní zkouška, jejíž součástí je rozprava o závěrečné písemné práci.

Doklad o absolvování: absolvent získá osvědčení o absolvování specializačního Studia pro vedoucí pedagogické pracovníky v rámci celoživotního studia Masarykovy univerzity v souladu s § 60, zákona č. 111/98 Sb.³⁰

2.2.7.5 Vzdělávací instituce č. 5: Ostravská univerzita v Ostravě

Pedagogická fakulta

Centrum dalšího vzdělávání

Typ studia: Studium pro vedoucí pedagogického pracovníky (studium podle § 7 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů).

Délka studia: 4 semestry / 5 modulů / 354 hodin

Forma studia: kombinovaná s podporou e-learningu

Poplatek: 30.000,- Kč (celková cena za celé studium)

Charakteristika a cíl studia: vzdělávacím cílem studia pro vedoucí pedagogické pracovníky - školského managementu je v souladu s § 7 vyhl. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému

³⁰ www.muni.cz

pedagogických pracovníků zajistit, aby jeho absolventi získali znalosti a dovednosti v oblasti řízení právnické osoby, vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, zejména znalosti teorie a praxe školského managementu, práva, ekonomiky, pedagogiky, psychologie, bezpečnosti a ochrany zdraví, komunikace a informačních technologií.

Profil a uplatnění absolventa: získání odborné kvalifikace vedoucího pedagogického pracovníka.

Organizace studia: výuka bude probíhat v pátek od 8.00 do 15.30 hodin ve 14 denních intervalech.

Studijní plán:

Modulová výuka:

Teorie a praxe školského managementu

Právo

Ekonomika a finanční management

Řízení pedagogického procesu

Vedení lidí

Požadavky k přijetí ke studiu: kvalifikovaný pedagogický pracovník, dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

Způsob ukončení studia: zkouška z tématu Řízení výchovy a vzdělávání, v němž se přiměřeně integrují obsahy všech pěti modulů.

Doklad o absolvování: absolventi obdrží osvědčení o absolvování studia pro vedoucí pedagogické pracovníky.³¹

2.2.8 Shrnutí

Dle výše uvedeného přehledu možností studia akreditovaného vzdělávacího programu Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky můžeme konstatovat, že až na několik odlišností, jde o zcela identické studijní programy.

³¹ www.osu.cz

O shodách hovoříme v těchto kategoriích:

- Typ studia: Studium pro vedoucí pedagogického pracovníky
(studium podle § 7 vyhlášky č. 317/2005 Sb. ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů)
- Délka studia: zpravidla 2 roky
- Forma studia: kombinovaná
- Studijní plán:
 - *Vzdělávací moduly*
 - *Teorie a praxe školského managementu*
 - *Právo*
 - *Ekonomika a finanční management*
 - *Řízení pedagogického procesu*
 - *Vedení lidí*
- Doklad o absolvování: osvědčení o absolvování Studia pro vedoucí pedagogické pracovníky.

Dílčí rozdíly nacházíme v kategoriích – charakteristika a cíl studia, profil a uplatnění absolventa, organizaci studia (frekvence), přijetí ke studiu a způsobu ukončení.

Významnější rozdíl je patrný v kategorii – poplatky a jejich výši.

Zajímavostí, na kterou je potřeba upozornit, je u vysokých škol, které nabízejí studijní obor Školský management, možnost pokračovat v graduálním studiu a dostudovat bakalářské studium. Tuto možnost v minulosti nabízela Univerzita Palackého v Olomouci a v současné době jí nabízí Univerzita J. E. Purkyně. V těchto dvou případech hovoříme o tzv. souběhu neboli paralelním studiu.

Centrum školského managementu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze rovněž nabízí program celoživotního vzdělávání Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky s možností přestupu na bakalářský studijní program oboru Školský management. V tomto případě se nejedná o tzv. souběh. Podmínkou pro přijetí ke studiu oboru je úspěšné složení přijímacích zkoušek. Na základě přijetí ke studiu oboru Školský

management, se studentům uznávají splněné studijní požadavky a mohou přestoupit do druhého ročníku studia bakalářského studijního programu.

Na základě shrnutí shod a rozdílů můžeme konstatovat, že studijní program celoživotního vzdělávání Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky, je v rámci nabídky vysokých škol, bez významných rozdílů.

3 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit a následně popsat možnosti studia oboru Školský management na českých vysokých školách.

V teoretické části jsme se zaměřili na přiblížení problematiky vzdělávání ředitelů škol a školských zařízení. Vymezuje zde pojmy jako školský management nebo školský manažer, které s daným tématem bakalářské práce úzce souvisí. Pro snadnější porozumění textu objasňujeme základní terminologii vztahující se ke vzdělávání v rámci vysokoškolské soustavy České republiky. V dalších kapitolách práce jsme se zaměřili na stručné nastínění vzniku potřeby vzdělávání řídicích pedagogických pracovníků, přiblížení vzniku a vývoje oboru Školský management a vymezení právních norem vztahujících se ke vzdělávání řídicích pracovníků ve školství.

Na základě výzkumu bylo zjištěno, že akreditovaný studijní program oboru Školský management nabízí tři vysoké školy v České republice. Konkrétně Univerzita Palackého v Olomouci, Univerzita Karlova v Praze a Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. V průběhu šetření byla zjištěna alternativa vzdělávání ředitelů škol na vysokých školách v rámci akreditovaných programů celoživotního vzdělávání. I když se v práci primárně zaměřujeme na obor Školský management, nabízíme zde také přehled programů celoživotního vzdělávání vzhledem k jejich významnému zastoupení v programech vysokých škol. Uvádíme je také proto, že některé vzdělávací instituce nabízí možnost tzv. souběhu, neboli paralelního studia, což v podstatě znamená, že úspěšní absolventi kvalifikačního studia mají možnost pokračovat v graduálním studiu oboru Školský management za podmínek pouhého přestupu. Tuto eventualitu nabízela v minulosti Univerzita Palackého v Olomouci a dnes souběh nabízí Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Dalšími vysokými školami, které mají ve své nabídce program celoživotního vzdělávání Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky (studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů), jsou Univerzita Karlova v Praze, Masarykova Univerzita v Brně a Ostravská univerzita v Ostravě.

Komparací studijních programů oboru Školský management byla zjištěna skutečnost, že ačkoliv hovoříme o jednom oboru, nemusí být ve všech případech oborem bezpodmínečně stejným. Na základě srovnání těchto programů můžeme určit shody a

rozdíly, které v těchto programech nacházíme. Obecně shledáváme shodné znaky ve všech základních informacích o studijních programech, avšak nelze hovořit o naprosté shodě. Přestože jsou studijní plány všech srovnávaných vzdělávacích programů postaveny na totožných disciplínách, nemůžeme je popsat jako zcela shodné. Jednotlivé vzdělávací instituce se určitým způsobem odlišují. Studijní program Univerzity Palackého nabízí přidanou hodnotu v podobě základních informací z oblasti psychologie, andragogiky a prevence sociálně patologických jevů. Ve studijním programu Univerzity Karlovy nacházíme mnohem více možností propojení teoretických znalostí a praktických zkušeností. Na zvládnutí problematiky ICT se koncentruje studijní program Univerzity J. E. Purkyně.

Jak z cíle bakalářské práce, kterým je zmapování a popsání možností studia oboru Školský management, vyplývá, má tato práce deskriptivní charakter. Z těchto důvodů můžeme konstatovat, že bakalářská práce mapuje a nabízí přehled možností nejen studia oboru Školský management v České republice, ale také možnosti získání potřebné kvalifikace pro výkon funkce ředitele školy v rámci akreditovaných studijních programů celoživotního vzdělávání.

Závěrem nelze opomenout zmínit připravovaný kariérní systém, který může pozměnit či zcela změnit systém vzdělávání řídicích pracovníků v České republice.

Výstup mé bakalářské práce může být východiskem pro podrobnější analýzu studijních plánů vzdělávacích institucí formou komparace všech anotací předmětů dle jejich jednotlivého zaměření. Zajímavé by určitě bylo podívat se podrobněji na vývoj oboru Školský management s akcentem na obsahovou náplň studijních plánů.

4 Seznam použitých informačních zdrojů

Literatura

KALOUS J. a kol. *Příprava řídicích pracovníků ve školství*. Praha: Národní vzdělávací fond, 1997. ISBN 80-210-1679-5.

OBDRŽÁLEK Z., HORVÁTHOVÁ K. a kol. *Organizácia a manažment školstva*. Bratislava: Svornosť, 2004, ISBN 80-10-000221.

PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0676-4.

PRŮCHA J., WALTEROVÁ E, MAREŠ J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7376-647-6.

SLAVÍKOVÁ L. *Systém přípravy řídicích pracovníků ve školství v kontextu nových technologií vzdělávání*. Praha: PedF UK, 2003. ISBN 80-7290-150-8.

TROJAN V. Školský management v perspektivě tří časových rovin, In *Sborník příspěvků z mezinárodní konference školského managementu* Praha: ČŠM PedF UK, 2012. s. 10 – 13, ISBN 978-80-7290-602-4.

TROJAN V. Vzdělávání řídicích pracovníků v českém školství: programy a hodnocení jejich obsahu účastníky. *ORBIS SCHOLAE*. 2011, roč. 5, č. 3, s. 107–127. ISSN 1802-4637.

Vyhláška č. 317/05 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

Zákon č. 111/98 Sb. o vysokých školách v platném znění. In *Sbírka zákonů*, Česká republika

Zdroje:

Výzkumné šetření: Profesionální kompetence řídicích pracovníků ve školství, 2001.

Výzkumné šetření: Výzkum požadavků a potřeb přípravy řídicích pracovníků ve školství, 2002.

Internetové zdroje:

Anotace předmětu Řízení v praxi dostupné na <https://is.cuni.cz/studium/predmety>

Doporučení postupu při přidělování kreditního ohodnocení předmětů ve studijních plánech bakalářských studijních oborů dostupné na intranet.fsv.cuni.cz/FSVINT-1276-version1-KREDITY_FSV_UK.doc

Kariérní systém projekt NIDV dostupné na: http://www.nidv.cz/cs/projekty/projekty-esf/karierni-system.ep/322_1629-klicova-aktivita-1----standard-ro-reditele/1/

Poslání akreditační komise dostupné na: <http://www.akreditacnikomise.cz/cs/2-sekretaria-ak/227-poslani-ak.html>

Výzkumné přístupy dostupné na: http://www.eamos.cz/amos/ksb/externi/ksb_305/2.htm

www.upol.cz

www.pedf.cuni.cz

www.ujep.cz

www.muni.cz

www.osu.cz

5 Přílohy

Příloha: Přehled akreditovaných studijních programů

Vysoka_skola	Soucast_VS_fakulta	Nazev_programu	Typ_programu	Forma_ studia	St_doba	Nazev_oboru	Akreditace	STUDPROG	AKVO
UJEP v Ústí nad Labem	Pedagogická fakulta	Specializace v pedagogice	B	K	3	Školský management	ANO	B7507	6208R102
UK v Praze	Pedagogická fakulta	Specializace v pedagogice	B	K	3	Školský management	ANO	B7507	6208R102
UP v Olomouci	Filozofická fakulta	Pedagogika	B	K	3	Školský management (jednooborové)	ANO	B7501	6208R102